

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1964 Nr. 175

A. TITEL

*Verdrag inzake wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie, met Bijlagen;
Parijs, 29 juli 1960*

B. TEKST

De Nederlandse, de Franse en de Engelse tekst van Verdrag en Bijlagen zijn geplaatst in *Trb.* 1961, 27. Zie ook *Trb.* 1962, 64.

De Nederlandse, de Franse en de Engelse tekst van Verdrag en Bijlagen, zoals gewijzigd bij het op 28 januari 1964 te Parijs gesloten Aanvullend Protocol bij het onderhavige Verdrag, luiden als volgt¹⁾:

**Verdrag inzake wettelijke aansprakelijkheid
op het gebied van de kernenergie**

De Regeringen van de Bondsrepubliek Duitsland, de Republiek Oostenrijk, het Koninkrijk België, het Koninkrijk Denemarken, Spanje, de Franse Republiek, het Koninkrijk Griekenland, de Republiek IJsland, de Italiaanse Republiek, het Groothertogdom Luxemburg, het Koninkrijk Noorwegen, het Koninkrijk der Nederlanden, de Portugese Republiek, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, het Koninkrijk Zweden, de Zwitserse Bondsstaat en de Republiek Turkije,

Overwegende dat het binnen het kader van de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking (hierna te noemen de „Organisatie”) opgerichte Europese Agentschap voor Kernenergie be-

¹⁾ De Duitse, de Italiaanse en de Spaanse tekst zijn niet afgedrukt. In de Nederlandse tekst zijn voorts enige taalkundige verbeteringen verwerkt, waarover in het kader van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling overeenstemming is bereikt.

last is met het bevorderen van de uitwerking en het onderling in overeenstemming brengen van wettelijke bepalingen op het gebied van de kernenergie in de deelnemende landen, in het bijzonder wat betreft de aansprakelijkheid jegens derden en de verzekering tegen atoomrisico's;

Verlangende zekerheid te geven dat personen die schade hebben geleden ten gevolge van kernongevallen, een passende en billijke schadevergoeding zullen ontvangen, zulks onder het treffen van de nodige maatregelen om te verzekeren dat de ontwikkeling van de produktie en van het gebruik van kernenergie voor vreedzame doeleinden daardoor niet wordt gehinderd;

Overtuigd van de noodzaak om te komen tot gelijklopende grondregelen welke in de verschillende landen van toepassing zullen zijn op de aansprakelijkheid voor die schade, waarbij het die landen zal blijven vrijstaan nationaal de aanvullende maatregelen te treffen, welke zij nodig achten, waaronder begrepen de toepassing van de bepalingen van dit Verdrag op schade veroorzaakt door niet onder dit Verdrag vallende ongevallen ten gevolge van ioniserende straling,

Zijn overeengekomen als volgt:

Artikel 1

(a) Voor de toepassing van dit Verdrag wordt verstaan onder:

(i) „een kernongeval”: een schadebrengend feit of een opeenvolging van zulke feiten met dezelfde oorzaak, mits dat feit of die opeenvolging van feiten of enige daardoor veroorzaakte schade voortkomt uit of het gevolg is van radioactieve eigenschappen of een combinatie van radioactieve eigenschappen met giftige, explosieve of andere gevaarlijke eigenschappen van splijtstoffen of radioactieve produkten of afvalstoffen;

(ii) „kerninstallatie”: reactoren met uitzondering van die, welke deel uitmaken van een vervoermiddel; fabrieken voor de vervaardiging of behandeling van nucleaire stoffen; fabrieken voor de scheiding van isotopen van splijtstoffen; fabrieken voor het opwerken van bestraalde splijtstoffen; inrichtingen voor de opslag van nucleaire stoffen met uitzondering van de opslag welke verband houdt met het vervoer van die stoffen; en andere door de Bestuurscommissie van het Europese Agentschap voor Kernenergie (hierna te noemen de „Bestuurscommissie”) aan te wijzen installaties waarin zich splijtstoffen of radioactieve produkten of afvalstoffen bevinden;

(iii) „splijtstoffen”: splijtbaar materiaal in de vorm van uraniummetaal en legeringen of chemische verbindingen daarvan (met inbegrip van natuurlijk uranium) en plutoniummetaal en legeringen of chemische verbindingen daarvan, zomede ander door de Bestuurscommissie aan te wijzen splijtbaar materiaal;

(iv) „radioactieve produkten of afvalstoffen”: alle radioactieve stoffen verkregen of radioactief geworden door blootstelling aan bestraling verband houdende met de produktie of het gebruik van splijststoffen, met uitzondering van splijststoffen en van radioactieve isotopen welke zich buiten een kerninstallatie bevinden en gebruikt worden of bestemd zijn om gebruikt te worden voor industriële, commerciële, landbouwkundige, medische of wetenschappelijke doeleinden;

(v) „nucleaire stoffen”: splijststoffen (met uitzondering van natuurlijk uranium en verarmd uranium) en radioactieve produkten of afvalstoffen;

(vi) „exploitant”: de persoon die door het bevoegde gezag is aangewezen of erkend als exploitant van een kerninstallatie.

(b) De Bestuurscommissie kan, indien naar haar mening de geringe omvang van de betrokken risico's dit rechtvaardigt, kerninstallaties, splijststoffen of nucleaire stoffen van de toepassing van dit Verdrag uitsluiten.

Artikel 2

Dit Verdrag is, tenzij de wetgeving van de Verdragsluitende Partij op wier grondgebied de kerninstallatie van de aansprakelijke exploitant is gelegen, anders bepaalt niet van toepassing op kernongevallen welke zich voordoen op het grondgebied van een niet-Verdragsluitende Staat, noch op schade op zodanig grondgebied geleden, behoudens wat betreft de in artikel 6(e) bedoelde rechten.

Artikel 3

(a) De exploitant van een kerninstallatie is, overeenkomstig dit Verdrag, aansprakelijk voor:

(i) elke schade toegebracht aan personen;

(ii) elke schade toegebracht aan goederen of vermogen, met uitzondering van

(1) de kerninstallatie zelf en alle goederen op het terrein van die installatie die worden gebruikt of bestemd zijn om te worden gebruikt in verband met die installatie;

(2) in de gevallen bedoeld in artikel 4, het vervoermiddel waarin de betrokken nucleaire stoffen zich op het tijdstip van het kernongeval bevonden,

indien bewezen wordt dat bovenbedoelde schade (hierna te noemen „schade”) is veroorzaakt door een kernongeval waarbij hetzij in de installatie aanwezige splijststoffen of radioactieve produkten of afvalstoffen, hetzij van die installatie afkomstige nucleaire stoffen betrokken waren, behoudens het bepaalde in artikel 4.

(b) In gevallen waarin de schade wordt veroorzaakt door een kernongeval en door een ongeval niet zijnde een kernongeval te

zamen, wordt het gedeelte van de schade dat door zulk een ander ongeval wordt veroorzaakt voor zover dit redelijkerwijze niet te scheiden valt van de door het kernongeval veroorzaakte schade, beschouwd als door het kernongeval veroorzaakte schade. In gevallen waarin de schade wordt veroorzaakt door een kernongeval en door een niet onder dit Verdrag vallend vrijkomen van ioniserende straling te zamen, wordt de aansprakelijkheid van enigerlei persoon in verband met dit vrijkomen van ioniserende straling door niets in dit Verdrag beperkt of anderszins aangetast.

(c) Elke Verdragsluitende Partij kan in haar wetgeving bepalen dat de aansprakelijkheid van de exploitant van een kerninstallatie die op haar grondgebied is gelegen aansprakelijkheid insluit voor schade die ontstaat uit of het gevolg is van ioniserende straling afkomstig van andere stralingsbronnen binnen die installatie, dan die bedoeld in lid (a) van dit artikel.

Artikel 4

Ten aanzien van vervoer van nucleaire stoffen, met inbegrip van de daarmee verband houdende opslag, geldt onverminderd het bepaalde in artikel 2 het volgende:

(a) De exploitant van een kerninstallatie is overeenkomstig dit Verdrag aansprakelijk voor de schade indien bewezen wordt dat deze is veroorzaakt door een kernongeval buiten die installatie waarbij nucleaire stoffen zijn betrokken, welke vandaar werden vervoerd, doch alleen indien het ongeval zich voordoet:

(i) voordat de aansprakelijkheid met betrekking tot kernongevallen waarbij die nucleaire stoffen zijn betrokken door de exploitant van een andere kerninstallatie is aanvaard ingevolge de uitdrukkelijke bepalingen van een schriftelijke overeenkomst;

(ii) bij gebreke van zulke uitdrukkelijke bepalingen, voordat de exploitant van een andere kerninstallatie de nucleaire stoffen heeft overgenomen; of

(iii) in gevallen waarin de nucleaire stoffen bestemd zijn om te worden gebruikt in een reactor die deel uitmaakt van een vervoermiddel, voordat de persoon die bevoegd is die reactor te exploiteren de nucleaire stoffen heeft overgenomen; maar

(iv) in gevallen waarin de nucleaire stoffen zijn gezonden naar een persoon op het grondgebied van een niet-Verdragsluitende Staat, voordat zij zijn uitgeladen uit het vervoermiddel waarmede zij op het grondgebied van die niet-Verdragsluitende Staat zijn aangekomen.

(b) De exploitant van een kerninstallatie is overeenkomstig dit Verdrag aansprakelijk voor de schade indien bewezen wordt dat deze is veroorzaakt door een kernongeval buiten die installatie, waarbij nucleaire stoffen zijn betrokken en welke daarheen werden vervoerd, doch alleen indien het ongeval zich voordoet:

(i) nadat de aansprakelijkheid met betrekking tot kernongevallen waarbij die nucleaire stoffen zijn betrokken ingevolge de uitdrukkelijke bepalingen van een schriftelijke overeenkomst aan hem is overgedragen door de exploitant van een andere kerninstallatie;

(ii) bij gebreke van zulke uitdrukkelijke bepalingen, nadat hij de nucleaire stoffen heeft overgenomen; of

(iii) nadat hij de nucleaire stoffen heeft overgenomen van een persoon die een reactor exploiteert, die deel uitmaakt van een vervoermiddel; maar

(iv) in gevallen waarin de nucleaire stoffen met schriftelijke toestemming van de exploitant zijn verzonden door een persoon op het grondgebied van een niet-Verdragsluitende Staat, nadat zij zijn geladen in het vervoermiddel waarmee zij buiten het grondgebied van die Staat zullen worden gebracht.

(c) De overeenkomstig dit Verdrag aansprakelijke exploitant dient de vervoerder te voorzien van een certificaat, afgegeven door of namens de verzekeraar of andere persoon, die de volgens artikel 10 vereiste financiële zekerheid heeft gesteld. Het certificaat dient de naam en het adres van die exploitant te vermelden, alsmede het bedrag, de aard en de duur van de zekerheid. Deze gegevens kunnen niet worden betwist door de persoon door of namens wie het certificaat is afgegeven. Het certificaat vermeldt tevens de nucleaire stoffen en de reis ten aanzien waarvan de zekerheid geldt, en bevat eveneens een verklaring van het bevoegde openbare gezag dat de daarin genoemde persoon exploitant is in de zin van dit Verdrag.

(d) Een Verdragsluitende Partij kan in haar wetgeving bepalen, dat onder de daarin gestelde voorwaarden en indien is voldaan aan de vereisten van artikel 10(a), een vervoerder op zijn verzoek en met toestemming van de exploitant van een op het grondgebied van die Partij gelegen kerninstallatie bij besluit van het bevoegde openbare gezag, in plaats van die exploitant aansprakelijk zal zijn overeenkomstig dit Verdrag. In dat geval zal de vervoerder voor de toepassing van dit Verdrag ten aanzien van kernongevallen welke zich tijdens het vervoer van nucleaire stoffen voordoen in elk opzicht worden beschouwd als exploitant van een kerninstallatie op het grondgebied van de Verdragsluitende Partij wier wetgeving aldus bepaalt.

Artikel 5

(a) Indien de splijtstoffen of radioactieve producten of afvalstoffen welke bij een kernongeval zijn betrokken zich in meer dan een kerninstallatie hebben bevonden en zich op het tijdstip waarop de schade wordt veroorzaakt in een kerninstallatie bevinden, is geen der exploitanten van de kerninstallaties waarin zij zich voordien hebben bevonden aansprakelijk voor de schade.

(b) In gevallen echter, waarin de schade wordt veroorzaakt door een kernongeval dat plaatsvindt in een kerninstallatie en waarbij slechts nucleaire stoffen betrokken zijn welke daarin tijdens het vervoer zijn opgeslagen, is de exploitant van die kerninstallatie niet aansprakelijk indien een andere exploitant of een persoon ingevolge artikel 4 aansprakelijk is.

(c) Indien de spijlstoffen of radioactieve produkten of afvalstoffen welke bij een kernongeval zijn betrokken zich in meer dan een kerninstallatie hebben bevonden en zich op het tijdstip waarop de schade wordt veroorzaakt niet in een kerninstallatie bevinden, is voor de schade geen andere exploitant aansprakelijk dan de exploitant van de laatste kerninstallatie waarin deze zich bevonden voordat de schade werd veroorzaakt dan wel de exploitant die deze daarna heeft overgenomen.

(d) Indien schade aanleiding geeft tot aansprakelijkheid van meer dan een exploitant overeenkomstig dit Verdrag, zijn die exploitanten hoofdelijk en ieder voor het geheel aansprakelijk, met dien verstande dat indien een zodanige aansprakelijkheid ontstaat tengevolge van schade veroorzaakt door een kernongeval waarbij nucleaire stoffen tijdens het vervoer in een en hetzelfde vervoermiddel of, in het geval van opslag tijdens het vervoer, in een en dezelfde kerninstallatie betrokken zijn, als hoogste totale bedrag van de aansprakelijkheid van die exploitanten zal gelden het hoogste bedrag dat voor een van hen overeenkomstig artikel 7 is vastgesteld; in geen geval zal een exploitant in verband met een kernongeval meer behoeven te betalen dan het overeenkomstig artikel 7 voor hem vastgestelde bedrag.

Artikel 6

(a) Het recht op vergoeding van schade ontstaan door een kernongeval kan slechts worden uitgeoefend tegen een exploitant die overeenkomstig dit Verdrag aansprakelijk is voor de schade of, indien het volgens het nationale recht mogelijk is de verzekeraar of andere persoon, die de volgens artikel 10 vereiste financiële zekerheid heeft gesteld, rechtstreeks aan te spreken, jegens de verzekeraar of die andere persoon.

(b) Tenzij in dit artikel anders is bepaald, is niemand anders aansprakelijk voor schade veroorzaakt door een kernongeval; deze bepaling laat echter onverlet de toepassing van internationale overeenkomsten op het gebied van het vervoer, die op de datum van dit Verdrag van kracht zijn of open staan ter ondertekening, bekrachtiging of toetreding.

(c) (i) Dit Verdrag laat onverlet de aansprakelijkheid van:

- (1) natuurlijke personen, voor schade veroorzaakt door een kernongeval waarvoor de exploitant krachtens artikel 3(a) (ii) (1) en (2) of artikel 9, niet aansprakelijk is overeenkomstig

dit Verdrag en welke het gevolg is van een handelen of nalaten van die natuurlijke personen met het opzet schade te veroorzaken;

- (2) de persoon die bevoegd is een reactor te exploiteren, welke deel uitmaakt van een vervoermiddel, voor schade veroorzaakt door een kernongeval wanneer ingevolge artikel 4(a) (iii) of (b) (iii) geen exploitant voor die schade aansprakelijk is.

(ii) De exploitant is niet buiten dit Verdrag om aansprakelijk voor schade veroorzaakt door een kernongeval, behalve in gevallen waarin geen gebruik is gemaakt van het in artikel 7(c) voorziene recht, en dan nog slechts in zoverre de nationale wetgeving of de wetgeving van de Verdragsluitende Partij op wier grondgebied de kerninstallatie van de aansprakelijke exploitant is gelegen, heeft voorzien in speciale bepalingen betreffende schade aan het vervoermiddel.

(d) Iedere persoon die met betrekking tot door een kernongeval veroorzaakte schade schadevergoeding heeft betaald krachtens een in lid (b) van dit artikel bedoelde internationale overeenkomst of krachtens de wetgeving van een niet-Verdragsluitende Staat, verkrijgt bij subrogatie de rechten ingevolge dit Verdrag van de persoon die schade heeft geleden en aan wie hij die schadevergoeding heeft betaald, tot het bedrag dat hij heeft betaald.

(e) Iedere persoon die zijn hoofdbedrijf op het grondgebied van een Verdragsluitende Partij heeft of die in dienst van een zodanig persoon is en die schadevergoeding heeft betaald met betrekking tot schade veroorzaakt door een kernongeval dat op het grondgebied van een niet-Verdragsluitende Staat plaatshad, of met betrekking tot op zulk een grondgebied geleden schade, verkrijgt de rechten welke de persoon aan wie hij schadevergoeding heeft betaald jegens de exploitant gehad zou hebben zonder de bepaling van artikel 2, tot het bedrag dat hij heeft betaald.

(f) De exploitant heeft slechts recht van verhaal:

(i) indien de door een kernongeval veroorzaakte schade het gevolg is van een handelen of nalaten met het opzet schade te veroorzaken, op de natuurlijke persoon die met dat opzet heeft gehandeld of nagelaten heeft te handelen;

(ii) indien en voor zover dit uitdrukkelijk bij overeenkomst is bepaald.

(g) Voor zover de exploitant overeenkomstig lid (f) van dit artikel recht van verhaal heeft op een ander mist deze tegen de exploitant het verhaalsrecht bedoeld in lid (d) of lid (e) van dit artikel.

(h) Indien bepalingen van regelingen betreffende nationale of andere openbare ziektekostenverzekering, sociale zekerheid, arbeidsongevallen- of beroepsziekteverzekering, mede voorzien in vergoeding van schade veroorzaakt door een kernongeval, worden de aanspraken van rechthebbenden uit hoofde van die regelingen, alsmede het verhaalsrecht op grond van die regelingen, vastgesteld bij de wet van de Verdragsluitende Partij of in de voorschriften van de intergouvernementele organisatie die bedoelde regelingen heeft ingesteld.

Artikel 7

(a) Het totaal der vergoedingen te betalen voor door een kernongeval veroorzaakte schade zal het overeenkomstig dit artikel vastgestelde maximumbedrag der aansprakelijkheid niet overschrijden.

(b) Het maximumbedrag waarvoor de exploitant aansprakelijk is in verband met door een kernongeval veroorzaakte schade bedraagt 15.000.000 rekeneenheden van de Europese Monetaire Overeenkomst als vastgesteld op de datum van dit Verdrag (hierna te noemen „rekeneenheden”), met dien verstande, dat een Verdragsluitende Partij, met inachtneming van de mogelijkheden welke de exploitant heeft om de ingevolge artikel 10 vereiste verzekering af te sluiten of andere financiële zekerheid te verkrijgen, bij de wet een hoger of lager bedrag kan vaststellen, doch in geen geval een bedrag lager dan 5.000.000 rekeneenheden. De bovengenoemde bedragen mogen worden omgerekend in de nationale munteenheid in ronde bedragen.

(c) Iedere Verdragsluitende Partij kan bij de wet bepalen, dat de uitzondering van artikel 3(a) (ii) (2) niet van toepassing is, op voorwaarde dat door het aansprakelijk stellen van de exploitant mede voor de schade aan het vervoermiddel diens aansprakelijkheid voor de andere schade in geen geval wordt teruggebracht tot een lager bedrag dan 5.000.000 rekeneenheden.

(d) Het overeenkomstig lid (b) van dit artikel vastgestelde bedrag waarvoor exploitanten van kerninstallaties op het grondgebied van een Verdragsluitende Partij aansprakelijk zijn, alsmede de wettelijke bepalingen van een Verdragsluitende Partij als bedoeld in lid (c) van dit artikel, zijn van toepassing op de aansprakelijkheid van genoemde exploitanten, ongeacht waar het kernongeval zich voordoet.

(e) Iedere Verdragsluitende Partij kan de doorvoer van nucleaire stoffen over haar grondgebied afhankelijk stellen van de voorwaarde dat het maximumbedrag waarvoor de betrokken buitenlandse exploitant aansprakelijk is, wordt verhoogd indien zij van mening is dat dit bedrag de risico's van een kernongeval tijdens de doorvoer niet voldoende dekt, met dien verstande dat het aldus verhoogde maximumbedrag niet meer zal bedragen dan het maximumbedrag waarvoor de exploitanten van op haar grondgebied gelegen kerninstallaties aansprakelijk zijn.

(f) De bepalingen van lid (e) van dit artikel zijn niet van toepassing op:

(i) zeevervoer in de gevallen waarin het internationale recht voorziet in het recht de havens van een zodanige Verdragsluitende Partij bij dreigend gevaar binnen te varen, of in het recht van onschuldige doorvaart door haar grondgebied, of

(ii) luchtvervoer in de gevallen waarin, krachtens een overeenkomst of krachtens het internationale recht, het recht bestaat over het grondgebied van een zodanige Verdragsluitende Partij te vliegen of er te landen.

(g) Alle kosten en interesten welke door de rechter naar aanleiding van een rechtsvordering tot schadevergoeding krachtens dit Verdrag worden toegewezen, worden niet beschouwd als schadevergoeding in de zin van dit Verdrag en zijn door de exploitant verschuldigd boven het bedrag waarvoor hij overeenkomstig dit artikel aansprakelijk is.

Artikel 8

(a) Het recht op schadevergoeding krachtens dit Verdrag vervalt indien niet binnen tien jaar na de datum van het kernongeval een rechtsvordering is ingesteld. De nationale wetgeving kan evenwel een langere termijn dan tien jaar vaststellen indien de Verdragsluitende Partij op wier grondgebied de kerninstallatie van de aansprakelijke exploitant is gelegen, maatregelen heeft genomen om de aansprakelijkheid van die exploitant te dekken met betrekking tot alle rechtsvorderingen voor schadevergoeding welke zijn ingesteld tijdens de verlengingstermijn na het verstrijken van de termijn van tien jaar; een dergelijke verlenging van de vervaltermijn zal echter in elk geval onverlet laten het recht op schadevergoeding krachtens dit Verdrag van een ieder die een rechtsvordering tegen de exploitant vóór het verstrijken van de termijn van tien jaar heeft ingesteld terzake van schade aan personen.

(b) In het geval van schade veroorzaakt door een kernongeval waarbij splijtstoffen of radioactieve producten of afvalstoffen betrokken zijn die ten tijde van het ongeval zijn gestolen, verloren, geworpen of verlaten en niet opnieuw in bezit zijn genomen, wordt de overeenkomstig lid (a) van dit artikel vastgestelde termijn gerekend van de datum, waarop dit kernongeval plaats vond; deze termijn mag echter in geen geval langer zijn dan twintig jaar te rekenen van de datum van de diefstal, het verlies, de werping of het verlaten.

(c) Bij nationale wet kan een termijn van tenminste twee jaar worden vastgesteld als verval- of verjaringstermijn, ingaande op de dag, waarop de persoon die schade heeft geleden kennis draagt of redelijkerwijze geacht kan worden kennis te dragen van de schade en van de aansprakelijke exploitant, met dien verstande dat de overeen-

komstig de leden (a) en (b) van dit artikel vastgestelde termijn niet zal worden overschreden.

(d) In de gevallen waarin de bepalingen van artikel 13 (c) (ii) van toepassing zijn, vervalt het recht op schadevergoeding echter niet indien binnen de in lid (a) van dit artikel gestelde termijn:

(i) vóór de aanwijzing door het Tribunaal, bedoeld in artikel 17, een rechtsvordering is ingesteld bij een van de rechters, uit wie het Tribunaal een keuze kan doen; indien het Tribunaal beslist dat de bevoegde rechter een andere is dan die waarbij een zodanige rechtsvordering reeds is ingesteld, kan het een termijn vaststellen, binnen welke de rechtsvordering bij de aldus aangewezen bevoegde rechter moet worden ingesteld, of

(ii) tot een betrokken Verdragsluitende Partij een verzoek is gericht de aanwijzing van een bevoegde rechter door het Tribunaal overeenkomstig artikel 13 (c) (ii) uit te lokken en na zodanige aanwijzing een rechtsvordering wordt ingesteld binnen de door het Tribunaal vast te stellen termijn.

(e) Tenzij het nationale recht voorziet in het tegendeel, kan een ieder die schade heeft geleden tengevolge van een kernongeval en die binnen de bij dit artikel vastgestelde termijn een rechtsvordering tot schadevergoeding heeft ingesteld, zijn eis in verband met toeneming van de schade na het verstrijken van die termijn wijzigen, mits de bevoegde rechter nog geen einduitspraak heeft gedaan.

Artikel 9

De exploitant is niet aansprakelijk voor schade veroorzaakt door een kernongeval dat rechtstreeks te wijten is aan een gewapend conflict, vijandelijkheden, burgeroorlog, opstand of, tenzij de wetgeving van een Verdragsluitende Partij op wier grondgebied diens kerninstallatie is gelegen het tegendeel bepaalt, een ernstige natuurramp van uitzonderlijke aard.

Artikel 10

(a) Ter dekking van de aansprakelijkheid krachtens dit Verdrag is de exploitant gehouden een verzekering of andere financiële zekerheid te hebben en in stand te houden ter grootte van het overeenkomstig artikel 7 vastgestelde bedrag en van de aard en op de voorwaarden, als door het bevoegde openbare gezag worden vastgesteld.

(b) De verzekeraar of andere persoon die financiële zekerheid heeft gesteld, kan de in lid (a) van dit artikel bedoelde verzekering of andere financiële zekerheid niet schorsen of beëindigen dan nadat hij daarvan tenminste twee maanden te voren schriftelijk mededeling heeft gedaan aan het bevoegde openbare gezag; voor zover de verzekering of andere financiële zekerheid betrekking heeft op het vervoer van nucleaire stoffen, kan schorsing of beëindiging niet tijdens de duur van het betrokken vervoer geschieden.

(c) De bedragen welke ter beschikking staan ingevolge verzekering, herverzekering of andere financiële zekerheid mogen alleen worden aangewend voor vergoeding van schade veroorzaakt door een kernongeval.

Artikel 11

Aard, vorm en omvang van de schadevergoeding, alsmede de billijke verdeling daarvan, worden binnen de grenzen van dit Verdrag geregeld door het nationale recht.

Artikel 12

Schadevergoeding betaalbaar krachtens dit Verdrag, verzekerings- en herverzekeringspremies, bedragen ter beschikking staande ingevolge verzekering, herverzekering of andere overeenkomstig artikel 10 vereiste financiële zekerheid en kosten en interesten, als bedoeld in artikel 7 (g) kunnen tussen de monetaire gebieden van de Verdragsluitende Partijen vrij worden overgemaakt.

Artikel 13

(a) Tenzij in dit artikel anders is bepaald kunnen rechtsvoor-deringen ingevolge de artikelen 3, 4, 6(a) en 6(e) uitsluitend worden ingesteld bij de bevoegde rechters van de Verdragsluitende Partij op wier grondgebied het kernongeval heeft plaatsgevonden.

(b) In gevallen waarin een kernongeval plaatsvindt buiten het grondgebied van de Verdragsluitende Partijen of in gevallen waarin de plaats van het kernongeval niet met zekerheid kan worden vastgesteld zijn uitsluitend bevoegd de rechters van de Verdragsluitende Partij op wier grondgebied de kerninstallatie van de aansprakelijke exploitant is gelegen.

(c) Indien overeenkomstig lid (a) of (b) van dit artikel rechters van meer dan een Verdragsluitende Partij bevoegd zouden zijn, zijn bevoegd:

(i) in geval het kernongeval zich voordoet deels buiten het grondgebied van een Verdragsluitende Partij, en deels op het grondgebied van een enkele Verdragsluitende Partij, de rechters van die Verdragsluitende Partij, en

(ii) in elk ander geval de rechters van de Verdragsluitende Partij die op verzoek van een betrokken Verdragsluitende Partij door het in artikel 17 bedoelde Tribunaal is aangewezen als de Partij die het nauwst bij de zaak is betrokken.

(d) Indien op tegenspraak gewezen vonnissen of verstekvonnissen van de overeenkomstig dit artikel bevoegde rechter uitvoerbaar zijn geworden krachtens het door die rechter toegepaste recht, worden zij uitvoerbaar op het grondgebied van elke andere Verdragsluitende Partij zodra de door de betrokken Verdragsluitende Partij vereiste

formaliteiten zijn vervuld. De feiten van de zaak mogen niet opnieuw aan een onderzoek worden onderworpen. Voorgaande bepalingen zijn niet van toepassing op vonnissen die nog slechts uitvoerbaar zijn bij voorraad.

(e) Indien tegen een Verdragsluitende Partij een rechtsvordering krachtens het Verdrag is ingesteld, is het die Verdragsluitende Partij niet toegestaan voor de overeenkomstig dit artikel bevoegde rechter een beroep te doen op onschendbaarheid ten aanzien van rechtsvervolgving, behoudens met betrekking tot maatregelen ter tenuitvoerlegging.

Artikel 14

(a) Dit Verdrag zal worden toegepast zonder onderscheid van nationaliteit en van woon- of verblijfplaats.

(b) „Nationaal recht” en „nationale wetgeving” betekenen het nationale recht of de nationale wetgeving van de rechter die overeenkomstig dit Verdrag bevoegd is kennis te nemen van rechtsvorderingen tot schadevergoeding voortvloeiende uit een kernongeval; dat recht of die wetgeving is van toepassing op alle materieelrechtelijke en procesrechtelijke aangelegenheden die niet uitdrukkelijk in dit Verdrag zijn geregeld.

(c) Dat recht of die wetgeving zullen worden toegepast zonder onderscheid van nationaliteit en van woon- of verblijfplaats.

Artikel 15

(a) Iedere Verdragsluitende Partij kan die maatregelen treffen, welke zij nodig oordeelt voor een verhoging van het in dit Verdrag genoemde bedrag der schadevergoeding.

(b) Voor zover bij schadevergoeding openbare middelen betrokken zijn en deze schadevergoeding uitgaat boven de 5.000.000 reken-eenheden, bedoeld in artikel 7, kunnen aan de toepassing van die maatregelen, welke vorm zij ook mogen hebben, bijzondere voorwaarden worden verbonden, welke kunnen afwijken van de bepalingen van dit Verdrag.

Artikel 16

Besluiten van de Bestuurscommissie krachtens artikel 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) en 1 (b) worden genomen in onderlinge overeenstemming tussen de leden, die de Verdragsluitende Partijen vertegenwoordigen.

Artikel 17

Ieder geschil tussen twee of meer Verdragsluitende Partijen over de uitlegging of toepassing van dit Verdrag wordt door de Bestuurscommissie onderzocht en, indien geen minnelijke schikking wordt bereikt, op verzoek van een der betrokken Verdragsluitende Partijen voorgelegd aan het Tribunaal ingesteld bij het Verdrag van 20 de-

cember 1957 inzake de instelling van een veiligheidscontrole op het gebied van de kernenergie.

Artikel 18

(a) Te allen tijde kunnen vóór de bekrachtiging van of de toetreding tot dit Verdrag of vóór de mededeling krachtens artikel 23 met betrekking tot één of meer der in die mededeling genoemde gebieden, ten aanzien van één of meer bepalingen van dit Verdrag voorbehouden worden gemaakt; deze voorbehouden zijn slechts toelaatbaar indien de bepalingen daarvan uitdrukkelijk door de ondertekenende regeringen zijn aanvaard.

(b) Een zodanige aanvaarding is niet vereist van een ondertekenende regering, die zelf dit Verdrag niet heeft bekrachtigd binnen een termijn van twaalf maanden na de dag waarop haar door de Secretaris-Generaal van de Organisatie overeenkomstig artikel 24 mededeling is gedaan van een zodanig voorbehoud.

(c) Elk overeenkomstig dit artikel toegelaten voorbehoud kan te allen tijde door middel van een tot de Secretaris-Generaal van de Organisatie gerichte mededeling worden ingetrokken.

Artikel 19

(a) Dit Verdrag zal worden bekrachtigd. De akten van bekrachtiging worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Organisatie.

(b) Dit Verdrag treedt in werking zodra tenminste vijf ondertekenende regeringen hun akte van bekrachtiging hebben nedergelegd. Voor iedere ondertekenende regering die het Verdrag daarna bekrachtigt treedt het in werking zodra haar akte van bekrachtiging is nedergelegd.

Artikel 20

Dit Verdrag kan slechts worden gewijzigd met onderling goedvinden van alle Verdragsluitende Partijen. De wijzigingen worden van kracht zodra zij door twee derde van de Verdragsluitende Partijen zijn bekrachtigd of bevestigd. Voor iedere Verdragsluitende Partij die de wijzigingen daarna bekrachtigt of bevestigd, worden zij van kracht op de dag van bekrachtiging of bevestiging.

Artikel 21

(a) De regering van ieder lid of geassocieerd land van de Organisatie die dit Verdrag niet heeft ondertekend, kan tot dit Verdrag toetreden door middel van een aan de Secretaris-Generaal van de Organisatie gerichte mededeling.

(b) De regering van ieder land die dit Verdrag niet heeft ondertekend kan tot dit Verdrag toetreden door middel van een aan de

Secretaris-Generaal van de Organisatie gerichte mededeling en met eenstemmige goedkeuring van de Verdragsluitende Partijen. De toetreding wordt van kracht op de dag van die goedkeuring.

Artikel 22

(a) Dit Verdrag blijft van kracht gedurende een periode van tien jaar te rekenen van de dag van zijn inwerkingtreding af. Iedere Verdragsluitende Partij kan, met inachtneming van een opzeggings-termijn van twaalf maanden, aan de Secretaris-Generaal van de Organisatie mededelen dat het Verdrag na afloop van die periode van tien jaar niet langer op haar van toepassing zal zijn.

(b) Dit Verdrag blijft na het verstrijken van de periode van tien jaar nog gedurende een periode van vijf jaar van kracht voor die Verdragsluitende Partijen die de toepassing van dit Verdrag niet hebben beëindigd overeenkomstig lid (a) van dit artikel, en daarna gedurende opeenvolgende perioden van vijf jaar voor die Verdragsluitende Partijen die niet, met inachtneming van een opzeggings-termijn van twaalf maanden, aan de Secretaris-Generaal van de Organisatie hebben medegedeeld, dat het Verdrag na het verstrijken van een van de perioden van vijf jaar niet langer op haar van toepassing zal zijn.

(c) De Secretaris-Generaal van de Organisatie zal, na een periode van vijf jaar te rekenen van de inwerkingtreding van het Verdrag af, of op verzoek van een Verdragsluitende Partij op enig ander tijdstip en wel binnen zes maanden na de dag waarop een zodanig verzoek is ingediend, een conferentie bijeenroepen ter bespreking van een herziening van dit Verdrag.

Artikel 23

(a) Dit Verdrag is van toepassing op het grondgebied van het moederland van de Verdragsluitende Partijen.

(b) Iedere ondertekenende regering of Verdragsluitende Partij kan bij de ondertekening of bekrachtiging van of toetreding tot dit Verdrag of te eniger tijd daarna aan de Secretaris-Generaal van de Organisatie mededelen dat dit Verdrag van toepassing is op die van haar gebieden (daaronder begrepen de gebieden voor welke internationale betrekkingen zij verantwoordelijk is), waarop dit Verdrag overeenkomstig lid (a) van dit artikel niet van toepassing is en welke in de mededeling worden genoemd. Een zodanige mededeling kan ten aanzien van elk daarin genoemd gebied worden ingetrokken door middel van een daartoe strekkende mededeling aan de Secretaris-Generaal van de Organisatie met inachtneming van een opzeggings-termijn van twaalf maanden.

(c) De gebieden van een Verdragsluitende Partij (met inbegrip van de gebieden voor welke internationale betrekkingen zij verant-

woordelijk is) waarop dit Verdrag niet van toepassing is zullen voor de toepassing van dit Verdrag worden beschouwd als gebieden van een niet-Verdragsluitende Staat.

Artikel 24

De Secretaris-Generaal van de Organisatie doet aan alle ondertekenende en toetredende regeringen mededeling van de ontvangst van iedere akte van bekrachtiging, toetreding en opzegging, van iedere mededeling overeenkomstig artikel 23 en van ieder besluit van de Bestuurscommissie krachtens artikel 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) en 1 (b). Hij doet hun eveneens mededeling van het tijdstip waarop dit Verdrag in werking treedt, van de tekst van de wijzigingen van het Verdrag en van het tijdstip waarop deze wijzigingen van kracht worden, alsmede van de voorbehouden welke overeenkomstig artikel 18 zijn gemaakt.

BIJLAGE I

De volgende voorbehouden zijn aanvaard op het tijdstip van de ondertekening van dit Verdrag of op het tijdstip van de ondertekening van het Aanvullend Protocol:

1. Artikel 6 (a) en (c) (i):

Voorbehoud van de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland, de Regering van de Republiek Oostenrijk en de Regering van het Koninkrijk Griekenland.

Voorbehoud van het recht bij nationale wet te bepalen dat andere personen dan de exploitant aansprakelijk kunnen blijven voor door een kernongeval veroorzaakte schade, op voorwaarde dat deze personen voor hun aansprakelijkheid volledig zijn gedekt, zelfs in geval van ongerechtvaardigde rechtsvorderingen, door middel van door de exploitant verkregen verzekering of andere financiële zekerheid of van openbare middelen.

2. Artikel 6 (b) en (d):

Voorbehoud van de Regering van de Republiek Oostenrijk, de Regering van het Koninkrijk Griekenland, de Regering van het Koninkrijk Noorwegen en de Regering van het Koninkrijk Zweden.

Voorbehoud van het recht hun nationale wetgeving, waarin bepalingen voorkomen van gelijke strekking als die vervat in de in artikel 6 (b) bedoelde internationale overeenkomsten, te beschouwen als internationale overeenkomsten in de zin van artikel 6 (b) en (d).

3. Artikel 8 (a):

Voorbehoud van de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland en van de Regering van de Republiek Oostenrijk.

Voorbehoud van het recht met betrekking tot kernongevallen die zich voordoen in onderscheidenlijk de Bondsrepubliek Duitsland en de Republiek Oostenrijk een langere termijn dan tien jaar vast te stellen, indien maatregelen zijn genomen om de aansprakelijkheid te

dekken van de exploitant ten aanzien van alle rechtsvorderingen voor schadevergoeding die na het verstrijken van de termijn van tien jaar zijn ingesteld tijdens de verlengingstermijn.

4. *Artikel 9:*

Voorbehoud van de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland en de Regering van de Republiek Oostenrijk.

Voorbehoud van het recht met betrekking tot kernongevallen die zich voordoen in onderscheidenlijk de Bondsrepubliek Duitsland en de Republiek Oostenrijk te bepalen dat de exploitant aansprakelijk is voor schade veroorzaakt door een kernongeval dat rechtstreeks te wijten is aan een gewapend conflict, vijandelijkheden, burgeroorlog, opstand of een ernstige natuurramp van uitzonderlijke aard.

5. *Artikel 19:*

Voorbehoud van de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland, de Regering van de Republiek Oostenrijk en de Regering van het Koninkrijk Griekenland.

Voorbehoud van het recht het bekrachtigen van dit Verdrag te beschouwen als het scheppen van een verplichting krachtens het internationale recht om bij nationale wet bepalingen vast te stellen inzake wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie in overeenstemming met de bepalingen van dit Verdrag.

BIJLAGE II

Dit Verdrag zal niet zo worden uitgelegd dat het een Verdragsluitende Partij op wier grondgebied schade is veroorzaakt door een kernongeval dat zich voordoet op het grondgebied van een andere Verdragsluitende Partij, het recht van verhaal dat eerstgenoemde Verdragsluitende Partij krachtens het internationale recht mocht bezitten, ontnemt.

TEN BLIJKE WAARVAN de daartoe behoorlijk gemachtigde gevolmachtigden dit Verdrag hebben ondertekend.

GEDAAN te Parijs, heden, de negenentwintigste juli negentienhonderdzestig, in de Engelse, Franse, Duitse, Spaanse, Italiaanse en Nederlandse taal, in een enkel exemplaar dat zal blijven berusten bij de Secretaris-Generaal van de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking, die gewaarmerkte afschriften daarvan zal doen toekomen aan alle ondertekenende regeringen.

Voor de Bondsrepubliek Duitsland:

(w.g.) KARL WERKMEISTER

Voor Oostenrijk:

(w.g.) DR. CARL H. BOBLETER

Voor België:

(w.g.) R. OCKRENT

Voor Denemarken:

(w.g.) E. N. BARTELS

Voor Spanje:

(w.g.) JOSÉ NUÑEZ

Voor Frankrijk:

(w.g.) FRANÇOIS VALÉRY

Voor Griekenland:

(w.g.) THÉODORE CHRISTIDIS

Voor Italië:

(w.g.) G. COSMELLI

Voor Luxemburg:

(w.g.) PAUL REUTER

Voor Noorwegen:

(w.g.) JENS BOYESEN

Voor Nederland:

(w.g.) J. STRENGERS

Voor Portugal:

(w.g.) JOSÉ CALVET DE MAGALHÃES

Voor het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland:

(w.g.) R. M. A. HANKEY

Voor Zweden:

(w.g.) INGEMAR HÄGGLÖF

Voor Zwitserland:

(w.g.) AGOSTINO SOLDATI

Voor Turkije:

(w.g.) M. TINEY

Convention sur la responsabilité civile dans le domaine de l'Énergie Nucléaire

Les Gouvernements de la République Fédérale d'Allemagne, de la République d'Autriche, du Royaume de Belgique, du Royaume de Danemark, de l'Espagne, de la République Française, du Royaume de Grèce, de la République Italienne, du Grand-Duché de Luxembourg, du Royaume de Norvège, du Royaume des Pays-Bas, de la République Portugaise, du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, du Royaume de Suède, de la Confédération Suisse et de la République Turque;

Considérant que l'Agence Européenne pour l'Énergie Nucléaire, créée dans le cadre de l'Organisation Européenne de Coopération Économique (appelée ci-après l'„Organisation”), est chargée de promouvoir l'élaboration et l'harmonisation des législations intéressant l'énergie nucléaire dans les pays participants, en ce qui concerne notamment le régime de la responsabilité civile et de l'assurance des risques atomiques;

Désireux d'assurer une réparation adéquate et équitable aux personnes victimes de dommages causés par des accidents nucléaires, tout en prenant les mesures nécessaires pour éviter d'entraver le développement de la production et des utilisations de l'énergie nucléaire à des fins pacifiques;

Convaincus de la nécessité d'unifier les règles fondamentales applicables dans les différents pays à la responsabilité découlant de ces dommages tout en laissant à ces pays la possibilité de prendre, sur le plan national, les mesures complémentaires qu'ils estimeraient nécessaires et éventuellement d'étendre les dispositions de la présente Convention aux dommages résultant d'accidents dus à des radiations ionisantes qu'elle ne couvre pas;

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1

a) Au sens de la présente Convention:

i) „Un accident nucléaire” signifie tout fait ou succession de faits de même origine ayant causé des dommages, dès lors que ce fait ou ces faits ou certains des dommages causés proviennent ou résultent des propriétés radioactives, ou à la fois des propriétés radioactives et des propriétés toxiques, explosives ou autres propriétés dangereuses des combustibles nucléaires ou produits ou déchets radioactifs.

ii) „Installation nucléaire” signifie les réacteurs à l'exception de ceux qui font partie d'un moyen de transport; les usines de prépara-

Convention on Third Party Liability in the Field of Nuclear Energy

The Governments of the Federal Republic of Germany, the Republic of Austria, the Kingdom of Belgium, the Kingdom of Denmark, Spain, the French Republic, the Kingdom of Greece, the Italian Republic, the Grand Duchy of Luxembourg, the Kingdom of Norway, the Kingdom of the Netherlands, the Portuguese Republic, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the Kingdom of Sweden, the Swiss Confederation and the Turkish Republic;

Considering that the European Nuclear Energy Agency, established within the framework of the Organisation for European Economic Cooperation (hereinafter referred to as the "Organisation"), is charged with encouraging the elaboration and harmonization of legislation relating to nuclear energy in participating countries, in particular with regard to third party liability and insurance against atomic risks;

Desirous of ensuring adequate and equitable compensation for persons who suffer damage caused by nuclear incidents whilst taking the necessary steps to ensure that the development of the production and uses of nuclear energy for peaceful purposes is not thereby hindered;

Convinced of the need for unifying the basic rules applying in the various countries to the liability incurred for such damage, whilst leaving these countries free to take, on a national basis, any additional measures which they deem appropriate, including the application of the provisions of this Convention to damage caused by incidents due to ionizing radiations not covered therein;

Have agreed as follows:

Article 1

(a) For the purposes of this Convention:

(i) "A nuclear incident" means any occurrence or succession of occurrences having the same origin which causes damage, provided that such occurrence or succession of occurrences, or any of the damage caused, arises out of or results from the radioactive properties, or a combination of radioactive properties with toxic, explosive, or other hazardous properties of nuclear fuel or radioactive products or waste or with any of them.

(ii) "Nuclear installation" means reactors other than those comprised in any means of transport; factories for the manufacture or

tion ou de fabrication de substances nucléaires; les usines de séparation des isotopes de combustibles nucléaires; les usines de traitement de combustibles nucléaires irradiés; les installations de stockage de substances nucléaires à l'exclusion du stockage de ces substances en cours de transport, ainsi que toute autre installation dans laquelle des combustibles nucléaires ou des produits ou des déchets radioactifs sont détenus et qui serait désignée par le Comité de Direction de l'Agence Européenne pour l'Énergie Nucléaire (appelé ci-après le „Comité de Direction”).

iii) „Combustibles nucléaires” signifie les matières fissiles comprenant l'uranium sous forme de métal, d'alliage ou de composé chimique (y compris l'uranium naturel), le plutonium sous forme de métal, d'alliage ou de composé chimique et toute autre matière fissile qui serait désignée par le Comité de Direction.

iv) „Produits ou déchets radioactifs” signifie les matières radioactives produites ou rendues radioactives par exposition aux radiations résultant des opérations de production ou d'utilisation de combustibles nucléaires, à l'exclusion, d'une part, des combustibles nucléaires et, d'autre part, des radioisotopes qui, hors d'une installation nucléaire, sont utilisés ou destinés à être utilisés à des fins industrielles, commerciales, agricoles, médicales ou scientifiques.

v) „Substances nucléaires” signifie les combustibles nucléaires (à l'exclusion de l'uranium naturel et de l'uranium appauvri) et les produits ou déchets radioactifs.

vi) „Exploitant” d'une installation nucléaire signifie la personne désignée ou reconnue par l'autorité publique compétente comme l'exploitant de cette installation nucléaire.

b) Le Comité de Direction pourra décider qu'une catégorie d'installations nucléaires, de combustibles nucléaires ou de substances nucléaires sera, en raison des risques réduits qu'elle comporte, exclue du champ d'application de la présente Convention.

Article 2

La présente Convention ne s'applique ni aux accidents nucléaires survenus sur le territoire d'États non-Contractants ni aux dommages subis sur ces territoires, sauf si la législation de la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire dont l'exploitant est responsable en dispose autrement, sans préjudice toutefois des droits prévus à l'article 6(e).

Article 3

a) L'exploitant d'une installation nucléaire est responsable conformément à la présente Convention:

i) de tout dommage aux personnes; et

processing of nuclear substances; factories for the separation of isotopes of nuclear fuel; factories for the reprocessing of irradiated nuclear fuel; facilities for the storage of nuclear substances other than storage incidental to the carriage of such substances; and such other installations in which there are nuclear fuel or radioactive products or waste as the Steering Committee of the European Nuclear Energy Agency (hereinafter referred to as the "Steering Committee") shall from time to time determine.

(iii) "Nuclear fuel" means fissionable material in the form of uranium metal, alloy, or chemical compound (including naturel uranium), plutonium metal, alloy, or chemical compound, and such other fissionable material as the Steering Committee shall from time to time determine.

(iv) "Radioactive products or waste" means any radioactive material produced in or made radioactive by exposure to the radiation incidental to the process of producing or utilizing nuclear fuel, but does not include (1) nuclear fuel, or (2) radioisotopes outside a nuclear installation which are used or intended to be used for any industrial, commercial, agricultural, medical or scientific purpose.

(v) "Nuclear substances" means nuclear fuel (other than natural uranium and other than depleted uranium) and radioactive products or waste.

(vi) "Operator" in relation to a nuclear installation means the person designated or recognised by the competent public authority as the operator of that installation.

(b) The Steering Committee may, if in its view the small extent of the risks involved so warrants, exclude any nuclear installation, nuclear fuel, or nuclear substances from the application of this Convention.

Article 2

This Convention does not apply to nuclear incidents occurring in the territory of non-Contracting States or to damage suffered in such territory, unless otherwise provided by the legislation of the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is situated, and except in regard to rights referred to in Article 6(e).

Article 3

(a) The operator of a nuclear installation shall be liable, in accordance with this Convention, for:

(i) damage to or loss of life of any person; and

- ii) de tout dommage aux biens, à l'exclusion
  1. de l'installation nucléaire elle-même et des biens qui se trouvent sur le site de cette installation et qui sont ou doivent être utilisés en rapport avec elle;
  2. dans les cas prévus à l'article 4, du moyen de transport sur lequel les substances nucléaires en cause se trouvent au moment de l'accident nucléaire,

s'il est établi que ce dommage (appelé ci-après le „dommage”) est causé par un accident nucléaire mettant en jeu soit des combustibles nucléaires, produits ou déchets radioactifs détenus dans cette installation, soit des substances nucléaires provenant de cette installation, sous réserve des dispositions de l'article 4.

b) Lorsque des dommages sont causés conjointement par un accident nucléaire et un accident autre qu'un accident nucléaire, le dommage causé par ce second accident, dans la mesure où on ne peut le séparer avec certitude du dommage causé par l'accident nucléaire, est considéré comme un dommage causé par l'accident nucléaire. Lorsque le dommage est causé conjointement par un accident nucléaire et par une émission de radiations ionisantes qui n'est pas visée par la présente Convention, aucune disposition de la présente Convention ne limite ni n'affecte autrement la responsabilité de toute personne en ce qui concerne cette émission de radiations ionisantes.

c) Une Partie Contractante peut prévoir dans sa législation que la responsabilité de l'exploitant d'une installation nucléaire située sur son territoire comprend tout dommage qui provient ou résulte de rayonnements ionisants émis par une source quelconque de rayonnements se trouvant dans cette installation nucléaire, autre que les sources dont il est fait mention au paragraphe (a) du présent article.

Article 4

Dans le cas de transport de substances nucléaires, y compris le stockage en cours de transport, et sans préjudice de l'article 2:

a) L'exploitant d'une installation nucléaire est responsable de tout dommage, conformément à la présente Convention, s'il est établi qu'il est causé par un accident nucléaire survenu hors de cette installation et mettant en jeu des substances nucléaires transportées en provenance de cette installation, à condition que l'accident survienne:

i) avant que la responsabilité des accidents nucléaires causés par les substances nucléaires n'ait été assumée, aux termes d'un contrat écrit, par l'exploitant d'une autre installation nucléaire;

ii) à défaut de dispositions expresses d'un tel contrat, avant que l'exploitant d'une autre installation nucléaire n'ait pris en charge les substances nucléaires;

(ii) damage to or loss of any property other than

1. the nuclear installation itself and any property on the site of that installation which is used or to be used in connection with that installation;
2. in the cases within Article 4, the means of transport upon which the nuclear substances involved were at the time of the nuclear incident,

upon proof that such damage or loss (hereinafter referred to as "damage") was caused by a nuclear incident involving either nuclear fuel or radioactive products or waste in, or nuclear substances coming from such installation, except as otherwise provided for in Article 4.

(b) Where the damage or loss is caused jointly by a nuclear incident and by an incident other than a nuclear incident, that part of the damage or loss which is caused by such other incident shall, to the extent that it is not reasonably separable from the damage or loss caused by the nuclear incident, be considered to be damage caused by the nuclear incident. Where the damage or loss is caused jointly by a nuclear incident and by an emission of ionizing radiation not covered by this Convention nothing in this Convention shall limit or otherwise affect the liability of any person in connection with that emission of ionizing radiation.

(c) Any Contracting Party may by legislation provide that the liability of the operator of a nuclear installation situated in its territory shall include liability for damage which arises out of or results from ionizing radiations emitted by any source of radiation inside that installation, other than those referred to in paragraph (a) of this Article.

Article 4

In the case of carriage of nuclear substances, including storage incidental thereto, without prejudice to Article 2:

(a) The operator of a nuclear installation shall be liable, in accordance with this Convention, for damage upon proof that it was caused by a nuclear incident outside that installation and involving nuclear substances in the course of carriage therefrom, only if the incident occurs:

(i) before liability with regard to nuclear incidents involving the nuclear substances has been assumed, pursuant to the express terms of a contract in writing, by the operator of another nuclear installation;

(ii) in the absence of such express terms, before the operator of another nuclear installation has taken charge of the nuclear substances; or

iii) si les substances nucléaires sont destinées à un réacteur faisant partie d'un moyen de transport, avant que la personne dûment autorisée à exploiter ce réacteur n'ait pris en charge les substances nucléaires;

iv) si les substances nucléaires ont été envoyées à une personne se trouvant sur le territoire d'un État non-Contractant, avant qu'elles n'aient été déchargées du moyen de transport par lequel elles sont parvenues sur le territoire de cet État non-Contractant.

b) L'exploitant d'une installation nucléaire est responsable de tout dommage, conformément à la présente Convention, s'il est établi qu'il est causé par un accident nucléaire survenu hors de cette installation et mettant en jeu des substances nucléaires au cours de transports à destination de cette installation, à condition que l'accident survienne:

i) après que la responsabilité des accidents nucléaires causés par les substances nucléaires lui aura été transférée, aux termes d'un contrat écrit, par l'exploitant d'une autre installation nucléaire;

ii) à défaut de dispositions expresses d'un contrat écrit, après qu'il aura pris en charge les substances nucléaires;

iii) après qu'il aura pris en charge les substances nucléaires provenant de la personne exploitant un réacteur faisant partie d'un moyen de transport;

iv) si les substances nucléaires ont été envoyées, avec le consentement par écrit de l'exploitant, par une personne se trouvant sur le territoire d'un État non-Contractant, après qu'elles auront été chargées sur le moyen de transport par lequel elles doivent quitter le territoire de cet État non-Contractant.

c) L'exploitant responsable conformément à la présente Convention doit remettre au transporteur un certificat délivré par ou pour le compte de l'assureur ou de toute autre personne ayant accordé une garantie financière conformément à l'article 10. Le certificat doit énoncer le nom et l'adresse de cet exploitant ainsi que le montant, le type et la durée de la garantie. Les faits énoncés dans le certificat ne peuvent être contestés par la personne par laquelle ou pour le compte de laquelle il a été délivré. Le certificat doit également désigner les substances nucléaires et l'itinéraire couverts par la garantie et comporter une déclaration de l'autorité publique compétente que la personne visée est un exploitant au sens de la présente Convention.

d) La législation d'une Partie Contractante peut prévoir qu'à des conditions qu'elle détermine, un transporteur peut être substitué, en ce qui concerne la responsabilité prévue par la présente Convention, à un exploitant d'une installation nucléaire située sur le territoire de ladite Partie Contractante, par décision de l'autorité publique compétente, à la demande du transporteur et avec l'accord de l'exploitant, si les

(iii) where the nuclear substances are intended to be used in a reactor comprised in a means of transport, before the person duly authorized to operate that reactor has taken charge of the nuclear substances; but

(iv) where the nuclear substances have been sent to a person within the territory of a non-Contracting State, before they have been unloaded from the means of transport by which they have arrived in the territory of that non-Contracting State.

(b) The operator of a nuclear installation shall be liable, in accordance with this Convention, for damage upon proof that it was caused by a nuclear incident outside that installation and involving nuclear substances in the course of carriage thereto, only if the incident occurs:

(i) after liability with regard to nuclear incidents involving the nuclear substances has been assumed by him, pursuant to the express terms of a contract in writing, from the operator of another nuclear installation;

(ii) in the absence of such express terms, after he has taken charge of the nuclear substances; or

(iii) after he has taken charge of the nuclear substances from a person operating a reactor comprised in a means of transport; but

(iv) where the nuclear substances have, with the written consent of the operator, been sent from a person within the territory of a non-Contracting State, after they have been loaded on the means of transport by which they are to be carried from the territory of that State.

(c) The operator liable in accordance with this Convention shall provide the carrier with a certificate issued by or on behalf of the insurer or other financial guarantor furnishing the security required pursuant to Article 10. The certificate shall state the name and address of that operator and the amount, type and duration of the security, and these statements may not be disputed by the person by whom or on whose behalf the certificate was issued. The certificate shall also indicate the nuclear substances and the carriage in respect of which the security applies and shall include a statement by the competent public authority that the person named is an operator within the meaning of this Convention.

(d) A Contracting Party may provide by legislation that, under such terms as may be contained therein and upon fulfilment of the requirements of Article 10 (a), a carrier may, at his request and with the consent of an operator of a nuclear installation situated in its territory, by decision of the competent public authority, be liable in accordance with this Convention in place of that operator. In

conditions requises à l'article 10 (a) sont remplies. Dans ce cas, le transporteur est considéré, aux fins de la présente Convention, pour les accidents nucléaires survenus en cours de transport de substances nucléaires, comme exploitant d'une installation nucléaire située sur le territoire de ladite Partie Contractante.

Article 5

a) Si les combustibles nucléaires, produits ou déchets radioactifs mis en jeu dans un accident nucléaire ont été détenus successivement dans plusieurs installations nucléaires et sont détenus dans une installation nucléaire au moment où le dommage est causé, aucun exploitant d'une installation dans laquelle ils ont été détenus antérieurement n'est responsable du dommage.

b) Toutefois, si un dommage est causé par un accident nucléaire survenu dans une installation nucléaire et ne mettant en cause que des substances nucléaires qui y sont stockées en cours de transport, l'exploitant de cette installation n'est pas responsable lorsqu'un autre exploitant ou une autre personne est responsable en vertu de l'article 4.

c) Si les combustibles nucléaires, produits ou déchets radioactifs mis en jeu dans un accident nucléaire ont été détenus dans plusieurs installations nucléaires et ne sont pas détenus dans une installation nucléaire au moment où le dommage est causé, aucun exploitant autre que l'exploitant de la dernière installation nucléaire dans laquelle ils ont été détenus, avant que le dommage ait été causé, ou que l'exploitant qui les a pris en charge ultérieurement, n'est responsable du dommage.

d) Si le dommage implique la responsabilité de plusieurs exploitants conformément à la présente Convention, leur responsabilité est solidaire et cumulative; toutefois, lorsqu'une telle responsabilité résulte du dommage causé par un accident nucléaire mettant en jeu des substances nucléaires en cours de transport, soit dans un seul et même moyen de transport, soit, en cas de stockage en cours de transport, dans une seule et même installation nucléaire, le montant total maximum de la responsabilité desdits exploitants est égal au montant le plus élevé fixé pour un des exploitants conformément à l'article 7. En aucun cas, la responsabilité d'un exploitant résultant d'un accident nucléaire ne peut dépasser le montant fixé, en ce qui le concerne, à l'article 7.

Article 6

a) Le droit à réparation pour un dommage causé par un accident nucléaire ne peut être exercé que contre un exploitant responsable de ce dommage conformément à la présente Convention; il peut également être exercé contre l'assureur ou contre toute autre per-

such case for all the purposes of this Convention the carrier shall be considered, in respect of nuclear incidents occurring in the course of carriage of nuclear substances, as an operator of a nuclear installation on the territory of the Contracting Party whose legislation so provides.

Article 5

(a) If the nuclear fuel or radioactive products or waste involved in a nuclear incident have been in more than one nuclear installation and are in a nuclear installation at the time damage is caused, no operator of any nuclear installation in which they have previously been shall be liable for the damage.

(b) Where, however, damage is caused by a nuclear incident occurring in a nuclear installation and involving only nuclear substances stored therein incidentally to their carriage, the operator of the nuclear installation shall not be liable where another operator or person is liable pursuant to Article 4.

(c) If the nuclear fuel or radioactive products or waste involved in a nuclear incident have been in more than one nuclear installation and are not in a nuclear installation at the time damage is caused, no operator other than the operator of the last nuclear installation in which they were before the damage was caused or an operator who has subsequently taken them in charge shall be liable for the damage.

(d) If damage gives rise to liability of more than one operator in accordance with this Convention, the liability of these operators shall be joint and several: provided that where such liability arises as a result of damage caused by a nuclear incident involving nuclear substances in the course of carriage in one and the same means of transport, or, in the case of storage incidental to the carriage, in one and the same nuclear installation, the maximum total amount for which such operators shall be liable shall be the highest amount established with respect to any of them pursuant to Article 7 and provided that in no case shall any one operator be required, in respect of a nuclear incident, to pay more than the amount established with respect to him pursuant to Article 7.

Article 6

(a) The right to compensation for damage caused by a nuclear incident may be exercised only against an operator liable for the damage in accordance with this Convention, or, if a direct right of action against the insurer or other financial guarantor furnishing the

sonne ayant accordé une garantie financière à l'exploitant conformément à l'article 10, si un droit d'action directe contre l'assureur ou toute personne ayant accordé une garantie financière est prévu par le droit national.

b) Sous réserve des dispositions du présent article, aucune autre personne n'est tenue de réparer un dommage causé par un accident nucléaire; toutefois, cette disposition ne peut affecter l'application des accords internationaux dans le domaine des transports qui sont en vigueur ou ouverts à la signature, à la ratification ou à l'adhésion, à la date de la présente Convention.

c) i) Aucune disposition de la présente Convention n'affecte la responsabilité:

1. de toute personne physique qui, par un acte ou une omission procédant de l'intention de causer un dommage, a causé un dommage résultant d'un accident nucléaire dont l'exploitant, conformément à l'article 3 (*a*) (*ii*) (1) et (2) ou à l'article 9, n'est pas responsable en vertu de la présente Convention;
2. de la personne dûment autorisée à exploiter un réacteur faisant partie d'un moyen de transport pour un dommage causé par un accident nucléaire, lorsqu'un exploitant n'est pas responsable de ce dommage en vertu de l'article 4 (*a*) (*iii*) ou (*b*) (*iii*).

ii) L'exploitant ne peut être rendu responsable, en dehors de la présente Convention, d'un dommage causé par un accident nucléaire, sauf lorsqu'il n'est pas fait usage de l'article 7 (*c*), et alors seulement dans la mesure où des dispositions particulières ont été prises en ce qui concerne le dommage au moyen de transport, soit dans la législation nationale, soit dans la législation de la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire.

d) Toute personne qui a réparé un dommage causé par un accident nucléaire en vertu d'un accord international visé au paragraphe (*b*) du présent article ou en vertu de la législation d'un État non-Contractant acquiert par subrogation, à concurrence de la somme versée, les droits dont la personne ainsi indemnisée aurait bénéficié en vertu de la présente Convention.

e) Toute personne ayant son lieu principal d'exploitation sur le territoire d'une Partie Contractante, ou ses préposés, qui ont réparé un dommage nucléaire causé par un accident nucléaire survenu sur le territoire d'un État non-Contractant ou un dommage subi sur ce territoire, acquièrent, à concurrence de la somme versée, les droits dont la personne ainsi indemnisée aurait bénéficié en l'absence de l'article 2.

f) L'exploitant n'a un droit de recours que:

security required pursuant to Article 10 is given by national law, against the insurer or other financial guarantor.

(b) Except as otherwise provided in this Article, no other person shall be liable for damage caused by a nuclear incident, but this provision shall not affect the application of any international agreement in the field of transport in force or open for signature, ratification or accession at the date of this Convention.

(c) (i) Nothing in this Convention shall affect the liability:

1. of any individual for damage caused by a nuclear incident for which the operator, by virtue of Article 3 (a) (ii) (1) and (2) or Article 9, is not liable under this Convention and which results from an act or omission of that individual done with intent to cause damage;
2. of a person duly authorized to operate a reactor comprised in a means of transport for damage caused by a nuclear incident when an operator is not liable for such damage pursuant to Article 4 (a) (iii) or (b) (iii).

(ii) The operator shall incur no liability outside this Convention for damage caused by a nuclear incident except where use has not been made of the right provided for in Article 7 (c), and then only to the extent that national legislation or the legislation of the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is situated has made specific provisions concerning damage to the means of transport.

(d) Any person who has paid compensation in respect of damage caused by a nuclear incident under any international agreement referred to in paragraph (b) of this Article or under any legislation of a non-Contracting State shall, up to the amount which he has paid, acquire by subrogation the rights under this Convention of the person suffering damage whom he has so compensated.

(e) Any person who has his principal place of business in the territory of a Contracting Party or who is the servant of such a person and who has paid compensation in respect of damage caused by a nuclear incident occurring in the territory of a non-Contracting State or in respect of damage suffered in such territory shall, up to the amount which he has paid, acquire the rights which the person so compensated would have had against the operator but for the provisions of Article 2.

(f) The operator shall have a right of recourse only:

i) si le dommage résulte d'un acte ou d'une omission procédant de l'intention de causer un dommage, contre la personne physique auteur de l'acte ou de l'omission intentionnelle;

ii) si et dans la mesure où le recours est prévu expressément par contrat.

g) Pour autant que l'exploitant ait un droit de recours contre une personne en vertu du paragraphe (*f*) du présent article, ladite personne ne peut avoir un droit contre l'exploitant en vertu des paragraphes (*d*) ou (*e*) du présent article.

h) Si la réparation du dommage met en jeu un régime national ou public d'assurance médicale, de sécurité sociale ou de réparation des accidents du travail et maladies professionnelles, les droits des bénéficiaires de ce régime et les recours éventuels pouvant être exercés contre l'exploitant sont réglés par la loi de la Partie Contractante ou les règlements de l'organisation intergouvernementale ayant établi ce régime.

Article 7

a) Le total des indemnités payables pour un dommage causé par un accident nucléaire ne peut dépasser le montant maximum de la responsabilité, fixé conformément au présent article.

b) Le montant maximum de la responsabilité de l'exploitant pour les dommages causés par un accident nucléaire est fixé à 15.000.000 d'unités de compte de l'Accord Monétaire Européen, telles qu'elles sont définies à la date de la présente Convention (appelées ci-après „unités de compte”). Toutefois, un autre montant plus ou moins élevé peut être fixé par la législation d'une Partie Contractante, compte tenu de la possibilité pour l'exploitant d'obtenir l'assurance ou une autre garantie financière requise à l'article 10, sans toutefois que le montant ainsi fixé puisse être inférieur à 5.000.000 d'unités de compte. Les montants prévus au présent paragraphe peuvent être convertis en monnaie nationale en chiffres ronds.

c) L'exception résultant de l'alinéa (*a*) (*ii*) (2) de l'article 3 peut être écartée par la législation d'une Partie Contractante, à condition qu'en aucun cas l'inclusion des dommages au moyen de transport n'ait pour effet de réduire la responsabilité de l'exploitant pour les autres dommages à un montant inférieur à 5.000.000 d'unités de compte.

d) Le montant fixé en vertu du paragraphe (*b*) du présent article pour la responsabilité des exploitants d'installations nucléaires situées sur le territoire d'une Partie Contractante ainsi que les dispositions de la législation d'une Partie Contractante prises en vertu du paragraphe (*c*) du présent article, s'appliquent à la responsabilité desdits exploitants quel que soit le lieu de l'accident nucléaire.

e) Une Partie Contractante peut subordonner le transit de substances nucléaires à travers son territoire, à la condition que le mon-

(i) if the damage caused by a nuclear incident results from an act or omission done with intent to cause damage, against the individual acting or omitting to act with such intent;

(ii) if and to the extent that it is so provided expressly by contract.

(g) If the operator has a right of recourse to any extent pursuant to paragraph (f) of this Article against any person, that person shall not, to that extent, have a right against the operator under paragraphs (d) or (e) of this Article.

(h) Where provisions of national or public health insurance, social security, workmen's compensation or occupational disease compensation systems include compensation for damage caused by a nuclear incident, rights of beneficiaries of such systems and rights of recourse by virtue of such systems shall be determined by the law of the Contracting Party or by the regulations of the inter-Governmental organisation which has established such systems.

Article 7

(a) The aggregate of compensation required to be paid in respect of damage caused by a nuclear incident shall not exceed the maximum liability established in accordance with this Article.

(b) The maximum liability of the operator in respect of damage caused by a nuclear incident shall be 15,000,000 European Monetary Agreement units of account as defined at the date of this Convention (hereinafter referred to as "units of account"): provided that any Contracting Party, taking into account the possibilities for the operator of obtaining the insurance or other financial security required pursuant to Article 10, may establish by legislation a greater or less amount, but in no event less than 5,000,000 units of account. The sums mentioned above may be converted into national currency in round figures.

(c) Any Contracting Party may by legislation provide that the exception in Article 3 (a) (ii) (2) shall not apply: provided that in no case shall the inclusion of damage to the means of transport result in reducing the liability of the operator in respect of other damage to an amount less than 5,000,000 units of account.

(d) The amount of liability of operators of nuclear installations in the territory of a Contracting Party established in accordance with paragraph (b) of this Article as well as the provisions of any legislation of a Contracting Party pursuant to paragraph (c) of this Article shall apply to the liability of such operators wherever the nuclear incident occurs.

(e) A Contracting Party may subject the transit of nuclear substances through its territory to the condition that the maximum

tant maximum de la responsabilité de l'exploitant étranger en cause soit augmenté, si elle estime que ledit montant ne couvre pas d'une manière adéquate les risques d'un accident nucléaire au cours de ce transit. Toutefois, le montant maximum ainsi augmenté ne peut excéder le montant maximum de la responsabilité des exploitants d'installations nucléaires situées sur le territoire de cette Partie Contractante.

f) Les dispositions du paragraphe (e) du présent article ne s'appliquent pas:

i) au transport par mer lorsqu'il y a, en vertu du droit international, un droit de refuge dans les ports de ladite Partie Contractante, par suite d'un danger imminent, ou un droit de passage inoffensif à travers son territoire;

ii) au transport par air lorsqu'il y a, en vertu d'un accord ou du droit international, un droit de survol du territoire ou d'atterrissage sur le territoire de ladite Partie Contractante.

g) Les intérêts et dépens liquidés par le tribunal saisi d'une action en réparation en vertu de la présente Convention ne sont pas considérés comme des indemnités au sens de la présente Convention et sont dus par l'exploitant en sus du montant des réparations qui peuvent être dues en vertu du présent article.

Article 8

a) Les actions en réparation, en vertu de la présente Convention, doivent être intentées sous peine de déchéance, dans le délai de dix ans à compter de l'accident nucléaire. Toutefois, la législation nationale peut fixer un délai de déchéance supérieur à dix ans, si la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire dont l'exploitant est responsable prévoit des mesures pour couvrir la responsabilité de l'exploitant à l'égard des actions en réparation introduites après l'expiration du délai de dix ans et pendant la période de prolongation de ce délai. Toutefois, cette prolongation du délai de déchéance ne peut porter atteinte en aucun cas aux droits à réparation en vertu de la présente Convention des personnes ayant intenté contre l'exploitant une action du fait de décès ou de dommages aux personnes avant l'expiration dudit délai de dix ans.

b) Dans le cas de dommage causé par un accident nucléaire mettant en jeu des combustibles nucléaires, produits ou déchets radioactifs qui étaient, au moment de l'accident, volés, perdus, jetés par-dessus bord ou abandonnés et n'avaient pas été récupérés, le délai visé au paragraphe (a) de cet article est calculé à partir de la date de cet accident nucléaire, mais il ne peut en aucun cas être supérieur à vingt ans à compter de la date du vol, de la perte, du jet par-dessus bord ou de l'abandon.

c) La législation nationale peut fixer un délai de déchéance ou de prescription de deux ans au moins, soit à compter du moment où le

amount of liability of the foreign operator concerned be increased, if it considers that such amount does not adequately cover the risks of a nuclear incident in the course of the transit: provided that the maximum amount thus increased shall not exceed the maximum amount of liability of operators of nuclear installations situated in its territory.

(f) The provisions of paragraph (e) of this Article shall not apply:

(i) to carriage by sea where, under international law, there is a right of entry in cases of urgent distress into the ports of such Contracting Party or a right of innocent passage through its territory; or

(ii) to carriage by air where, by agreement or under international law there is a right to fly over or land on the territory of such Contracting Party.

(g) Any interest and costs awarded by a court in actions for compensation under this Convention shall not be considered to be compensation for the purpose of this Convention and shall be payable by the operator in addition to any sum for which he is liable in accordance with this Article.

Article 8

(a) The right of compensation under this Convention shall be extinguished if an action is not brought within ten years from the date of the nuclear incident. National legislation may, however, establish a period longer than ten years if measures have been taken by the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is situated to cover the liability of that operator in respect of any actions for compensation begun after the expiry of the period of ten years and during such longer period: provided that such extension of the extinction period shall in no case affect the right of compensation under this Convention of any person who has brought an action in respect of loss of life or personal injury against the operator before the expiry of the period of ten years.

(b) In the case of damage caused by a nuclear incident involving nuclear fuel or radioactive products or waste which, at the time of the incident have been stolen, lost, jettisoned or abandoned and have not yet been recovered, the period established pursuant to paragraph (a) of this Article shall be computed from the date of that nuclear incident, but the period shall in no case exceed twenty years from the date of the theft, loss, jettison or abandonment.

(c) National legislation may establish a period of not less than two years for the extinction of the right or as a period of limitation

lésé a eu connaissance du dommage et de l'exploitant responsable, soit à compter du moment où il a dû raisonnablement en avoir connaissance, sans que le délai établi en vertu des paragraphes (a) et (b) de cet article puisse être dépassé.

d) Dans les cas prévus à l'article 13(c) (ii), il n'y a pas de déchéance de l'action en réparation si, dans le délai prévu au paragraphe (a) du présent article,

i) une action a été intentée, avant que le Tribunal visé à l'article 17 n'ait pris une décision, devant l'un des tribunaux entre lesquels ledit Tribunal peut choisir; si le Tribunal désigne comme tribunal compétent, un autre tribunal que celui devant lequel l'action a déjà été intentée, il peut fixer un délai dans lequel l'action doit être intentée devant le tribunal compétent ainsi désigné;

ii) une demande a été introduite auprès d'une Partie Contractante intéressée en vue de la désignation du tribunal compétent par le Tribunal conformément à l'article 13(c) (ii), à condition qu'une action soit intentée après cette désignation dans le délai qui serait fixé par ledit Tribunal.

e) Sauf disposition contraire du droit national, une personne ayant subi un dommage causé par un accident nucléaire qui a intenté une action en réparation dans le délai prévu au présent article peut présenter une demande complémentaire en cas d'aggravation du dommage après l'expiration de ce délai, tant qu'un jugement définitif n'est pas intervenu.

Article 9

L'exploitant n'est pas responsable des dommages causés par un accident nucléaire si cet accident est dû directement à des actes de conflit armé, d'hostilités, de guerre civile, d'insurrection ou, sauf disposition contraire de la législation de la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située son installation nucléaire, à des cataclysmes naturels de caractère exceptionnel.

Article 10

a) Tout exploitant devra être tenu, pour faire face à la responsabilité prévue par la présente Convention, d'avoir et de maintenir, à concurrence du montant fixé conformément à l'article 7, une assurance ou une autre garantie financière correspondant au type et aux conditions déterminés par l'autorité publique compétente.

b) L'assureur ou toute autre personne ayant accordé une garantie financière ne peut suspendre l'assurance ou la garantie financière prévue au paragraphe (a) du présent article, ou y mettre fin sans un préavis de deux mois au moins donné par écrit à l'autorité

either from the date at which the person suffering damage has knowledge or from the date at which he ought reasonably to have known of both the damage and the operator liable: provided that the period established pursuant to paragraphs (a) and (b) of this Article shall not be exceeded.

(d) Where the provisions of Article 13(c) (ii) are applicable, the right of compensation shall not, however, be extinguished if, within the time provided for in paragraph (a) of this Article,

(i) prior to the determination by the Tribunal referred to in Article 17, an action has been brought before any of the courts from which the Tribunal can choose; if the Tribunal determines that the competent court is a court other than that before which such action has already been brought, it may fix a date by which such action has to be brought before the competent court so determined; or

(ii) a request has been made to a Contracting Party concerned to initiate a determination by the Tribunal of the competent court pursuant to Article 13(c) (ii) and an action is brought subsequent to such determination within such time as may be fixed by the Tribunal.

(e) Unless national law provides to the contrary, any person suffering damage caused by a nuclear incident who has brought an action for compensation within the period provided for in this Article may amend his claim in respect of any aggravation of the damage after the expiry of such period provided that final judgment has not been entered by the competent court.

Article 9

The operator shall not be liable for damage caused by a nuclear incident directly due to an act of armed conflict, hostilities, civil war, insurrection or, except in so far as the legislation of the Contracting Party in whose territory his nuclear installation is situated may provide to the contrary, a grave natural disaster of an exceptional character.

Article 10

(a) To cover the liability under this Convention, the operator shall be required to have and maintain insurance or other financial security of the amount established pursuant to Article 7 and of such type and terms as the competent public authority shall specify.

(b) No insurer or other financial guarantor shall suspend or cancel the insurance or other financial security provided for in paragraph (a) of this Article without giving notice in writing of at least two months to the competent public authority or in so far as

publique compétente, ou, dans la mesure où ladite assurance ou autre garantie financière concerne un transport de substances nucléaires, pendant la durée de ce transport.

c) Les sommes provenant de l'assurance, de la réassurance ou d'une autre garantie financière ne peuvent servir qu'à la réparation des dommages causés par un accident nucléaire.

Article 11

La nature, la forme et l'étendue de la réparation, ainsi que la répartition équitable des indemnités sont régies, dans les limites prévues par la présente Convention, par le droit national.

Article 12

Les indemnités payables conformément à la présente Convention, les primes d'assurance et de réassurance ainsi que les sommes provenant de l'assurance, de la réassurance ou d'une autre garantie financière en vertu de l'article 10 et les intérêts et dépens visés à l'article 7(g), sont librement transférables entre les zones monétaires des Parties Contractantes.

Article 13

a) Sauf dans les cas où le présent article en dispose autrement, les tribunaux de la Partie Contractante sur le territoire de laquelle l'accident nucléaire est survenu, sont seuls compétents pour statuer sur les actions introduites en vertu des articles 3, 4, 6(a) et 6(e).

b) Lorsqu'un accident nucléaire survient hors des territoires des Parties Contractantes, ou que le lieu de l'accident nucléaire ne peut être déterminé avec certitude, les tribunaux de la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire dont l'exploitant est responsable sont seuls compétents.

c) Lorsqu'en vertu des paragraphes (a) ou (b) du présent article les tribunaux de plusieurs Parties Contractantes sont compétents, la compétence est attribuée,

i) si l'accident nucléaire est survenu en partie en dehors du territoire de toute Partie Contractante et en partie sur le territoire d'une seule Partie Contractante, aux tribunaux de cette dernière;

ii) dans tout autre cas, aux tribunaux de la Partie Contractante désignée, à la demande d'une Partie Contractante intéressée, par le Tribunal visé à l'article 17, comme étant la plus directement liée à l'affaire.

d) Lorsque les jugements prononcés contradictoirement ou par défaut par le tribunal compétent en vertu des dispositions du présent article sont exécutoires d'après les lois appliquées par ce tribunal, ils deviennent exécutoires sur le territoire de toute autre Partie Con-
trac-

such insurance or other financial security relates to the carriage of nuclear substances, during the period of the carriage in question.

(c) The sums provided as insurance, reinsurance, or other financial security may be drawn upon only for compensation for damage caused by a nuclear incident.

Article 11

The nature, form and extent of the compensation, within the limits of this Convention, as well as the equitable distribution thereof, shall be governed by national law.

Article 12

Compensation payable under this Convention, insurance and reinsurance premiums, sums provided as insurance, reinsurance, or other financial security required pursuant to Article 10, and interest and costs referred to in Article 7 (g), shall be freely transferable between the monetary areas of the Contracting Parties.

Article 13

(a) Except as otherwise provided in this Article, jurisdiction over actions under Articles 3, 4, 6(a) and 6(e) shall lie only with the courts of the Contracting Party in whose territory the nuclear incident occurred.

(b) Where a nuclear incident occurs outside the territory of the Contracting Parties, or where the place of the nuclear incident cannot be determined with certainty, jurisdiction over such actions shall lie with the courts of the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is situated.

(c) Where jurisdiction would lie with the courts of more than one Contracting Party by virtue of paragraphs (a) or (b) of this Article, jurisdiction shall lie,

(i) if the nuclear incident occurred partly outside the territory of any Contracting Party and partly in the territory of a single Contracting Party, with the courts of that Contracting Party; and

(ii) in any other case, with the courts of the Contracting Party determined, at the request of a Contracting Party concerned, by the Tribunal referred to in Article 17 as being the most closely related to the case in question.

(d) Judgments entered by the competent court under this Article after trial, or by default, shall, when they have become enforceable under the law applied by that court, become enforceable in the territory of any of the other Contracting Parties as soon as the for-

tante dès l'accomplissement des formalités prescrites par la Partie Contractante intéressée. Aucun nouvel examen du fond de l'affaire n'est admis. Cette disposition ne s'applique pas aux jugements qui ne sont exécutoires que provisoirement.

e) Si une action en réparation est intentée contre une Partie Contractante en vertu de la présente Convention, ladite Partie Contractante ne peut invoquer son immunité de juridiction devant le tribunal compétent en vertu du présent article, sauf en ce qui concerne les mesures d'exécution.

Article 14

a) La présente Convention doit être appliquée sans aucune discrimination fondée sur la nationalité, le domicile ou la résidence.

b) Le „droit national” et la „législation nationale” signifient le droit ou la législation nationale du tribunal compétent en vertu de la présente Convention pour statuer sur les actions résultant d'un accident nucléaire; le droit ou la législation nationale est applicable pour toutes les questions de fond et de procédure qui ne sont pas réglées spécialement par la présente Convention.

c) Le droit et la législation nationales doivent être appliqués sans aucune discrimination fondée sur la nationalité, le domicile ou la résidence.

Article 15

a) Il appartient à chaque Partie Contractante de prendre les mesures qu'elle estime nécessaires en vue d'accroître l'importance de la réparation prévue par la présente Convention.

b) Pour la part des dommages dont la réparation proviendrait d'une intervention financière mettant en jeu des fonds publics et qui excéderait le montant minimum de 5.000.000 d'unités de compte prévu à l'article 7, l'application de ces mesures, quelle que soit leur forme, pourrait être soumise à des conditions particulières dérogeant aux dispositions de la présente Convention.

Article 16

Les dispositions prises par le Comité de Direction en vertu de l'article 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) et 1 (b), sont adoptées par accord mutuel des membres représentant les Parties Contractantes.

Article 17

Tout différend entre deux ou plusieurs Parties Contractantes relatif à l'interprétation ou à l'application de la présente Convention sera examiné par le Comité de Direction et à défaut de solution amiable soumise, à la demande d'une Partie Contractante intéressée, au

malities required by the Contracting Party concerned have been complied with. The merits of the case shall not be the subject of further proceedings. The foregoing provisions shall not apply to interim judgments.

(e) If an action is brought against a Contracting Party under this Convention, such Contracting Party may not, except in respect of measures of execution, invoke any jurisdictional immunities before the court competent in accordance with this Article.

Article 14

(a) This Convention shall be applied without any discrimination based upon nationality, domicile, or residence.

(b) "National law" and "national legislation" mean the national law or the national legislation of the court having jurisdiction under this Convention over claims arising out of a nuclear incident, and that law or legislation shall apply to all matters both substantive and procedural not specifically governed by this Convention.

(c) That law and legislation shall be applied without any discrimination based upon nationality, domicile, or residence.

Article 15

(a) Any Contracting Party may take such measures as it deems necessary to provide for an increase in the amount of compensation specified in this Convention.

(b) In so far as compensation for damage involves public funds and is in excess of the 5,000,000 units of account referred to in Article 7, any such measure in whatever form may be applied under conditions which may derogate from the provisions of this Convention.

Article 16

Decisions taken by the Steering Committee under Article 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) and 1 (b) shall be adopted by mutual agreement of the members representing the Contracting Parties.

Article 17

Any dispute arising between two or more Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Convention shall be examined by the Steering Committee and in the absence of friendly settlement shall, upon the request of a Contracting Party

Tribunal créé par la Convention en date du 20 décembre 1957 sur l'Établissement d'un Contrôle de Sécurité dans le Domaine de l'Énergie Nucléaire.

Article 18

a) Des réserves portant sur une ou plusieurs dispositions de la présente Convention peuvent être formulées à tout moment avant la ratification ou l'adhésion à la présente Convention, ou avant la notification faite en vertu de l'article 23 en ce qui concerne le ou les territoires visés par cette notification; ces réserves ne sont recevables que si leurs termes ont été expressément acceptés par les Signataires.

b) Toutefois, l'acceptation d'un Signataire n'est pas requise, si celui-ci n'a pas lui-même ratifié la Convention dans un délai de douze mois à partir de la date où la notification de la réserve lui a été communiquée par le Secrétaire général de l'Organisation, conformément à l'article 24.

c) Toute réserve acceptée conformément au présent article peut être retirée à tout moment par notification adressée au Secrétaire général de l'Organisation.

Article 19

a) La présente Convention sera ratifiée. Les instruments de ratification seront déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation.

b) La présente Convention entrera en vigueur dès que cinq au moins des Signataires auront déposé leur instrument de ratification. Pour tout Signataire qui la ratifiera ultérieurement, la présente Convention entrera en vigueur dès qu'il aura déposé son instrument de ratification.

Article 20

Les modifications à la présente Convention seront adoptées par accord mutuel de toutes les Parties Contractantes. Elles entreront en vigueur lorsqu'elles auront été ratifiées ou confirmées par les deux tiers des Parties Contractantes. Pour toutes Parties Contractantes qui les ratifieront ou confirmeront ultérieurement, les modifications entreront en vigueur à la date de cette ratification ou confirmation.

Article 21

a) Tout Gouvernement d'un pays membre ou associé de l'Organisation, non Signataire de la présente Convention, pourra y adhérer par notification adressée au Secrétaire général de l'Organisation.

b) Tout Gouvernement d'un autre pays non Signataire de la présente Convention pourra y adhérer par notification adressée au

concerned, be submitted to the Tribunal established by the Convention of 20th December 1957 on the Establishment of a Security Control in the Field of Nuclear Energy.

Article 18

(a) Reservation to one or more of the provisions of this Convention may be made at any time prior to ratification of or accession to this Convention or prior to the time of notification under Article 23 in respect of any territory or territories mentioned in the notification, and shall be admissible only if the terms of these reservations have been expressly excepted by the Signatories.

(b) Such acceptance shall not be required from a Signatory which has not itself ratified this Convention within a period of twelve months after the date of notification to it of such reservation by the Secretary-General of the Organisation in accordance with Article 24.

(c) Any reservation admitted in accordance with this Article may be withdrawn at any time by notification addressed to the Secretary-General of the Organisation.

Article 19

(a) This Convention shall be ratified. Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the Organisation.

(b) This Convention shall come into force upon the deposit of instruments of ratification by not less than five of the Signatories. For each Signatory ratifying thereafter, this Convention shall come into force upon the deposit of its instrument of ratification.

Article 20

Amendments to this Convention shall be adopted by mutual agreement of all the Contracting Parties. They shall come into force when ratified or confirmed by two-thirds of the Contracting Parties. For each Contracting Party ratifying or confirming thereafter, they shall come into force at the date of such ratification or confirmation.

Article 21

(a) The Government of any Member or Associate country of the Organisation which is not a Signatory to this Convention may accede thereto by notification addressed to the Secretary-General of the Organisation.

(b) The Government of any other country which is not a Signatory to this Convention may accede thereto by notification addressed

Secrétaire général de l'Organisation et avec l'accord unanime des Parties Contractantes. L'adhésion prendra effet à la date de cet accord.

Article 22

a) La présente Convention est conclue pour une durée de dix ans à compter de la date de son entrée en vigueur. Toute Partie Contractante pourra mettre fin en ce qui la concerne à l'application de la présente Convention au terme de ce délai en donnant un préavis d'un an à cet effet au Secrétaire général de l'Organisation.

b) La présente Convention restera par la suite en vigueur pour une période de cinq ans, vis-à-vis des Parties Contractantes qui n'auront pas mis fin à son application conformément au paragraphe (a) du présent article et ultérieurement, par périodes successives de cinq ans vis-à-vis des Parties Contractantes qui n'y auront pas mis fin au terme de l'une de ces périodes, en donnant un préavis d'un an à cet effet au Secrétaire général de l'Organisation.

c) Une conférence sera convoquée par le Secrétaire général de l'Organisation pour examiner la révision de la présente Convention, au terme de la période de cinq ans qui suivra la date de son entrée en vigueur ou, à tout autre moment, à la demande d'une Partie Contractante, dans un délai de six mois à compter de cette demande.

Article 23

a) La présente Convention s'applique aux territoires métropolitains des Parties Contractantes.

b) Tout Signataire ou Partie Contractante peut, au moment de la signature ou de la ratification de la présente Convention ou de son adhésion à la présente Convention, ou ultérieurement à tout moment, indiquer par notification adressée au Secrétaire général de l'Organisation que la présente Convention s'applique à ceux de ses territoires, y compris les territoires pour lesquels la Partie Contractante est responsable dans les relations internationales, auxquels elle n'est pas applicable en vertu du paragraphe (a) du présent article et qui sont désignés dans la notification. Une telle notification peut, en ce qui concerne tout territoire qui y est désigné, être retirée en donnant un préavis d'un an à cet effet au Secrétaire général de l'Organisation.

c) Les territoires d'une Partie Contractante, y compris ceux pour lesquels elle est responsable dans les relations internationales, auxquels la présente Convention ne s'applique pas, sont considérés aux fins de ladite Convention comme territoires d'un État non-Contractant.

to the Secretary-General of the Organisation and with the unanimous assent of the Contracting Parties. Such accession shall take effect from the date of such assent.

Article 22

(a) This Convention shall remain in effect for a period of ten years as from the date of its coming into force. Any Contracting Party may, by giving twelve months' notice to the Secretary-General of the Organisation, terminate the application of this Convention to itself at the end of the period of ten years.

(b) This Convention shall, after the period of ten years, remain in force for a period of five years for such Contracting Parties as have not terminated its application in accordance with paragraph (a) of this Article, and thereafter for successive periods of five years for such Contracting Parties as have not terminated its application at the end of one of such periods of five years by giving twelve months' notice to that effect to the Secretary-General of the Organisation.

(c) A conference shall be convened by the Secretary-General of the Organisation in order to consider revisions to this Convention after a period of five years as from the date of its coming into force or, at any other time, at the request of a Contracting Party, within six months from the date of such request.

Article 23

(a) This Convention shall apply to the metropolitan territories of the Contracting Parties.

(b) Any Signatory or Contracting Party may, at the time of signature or ratification of or accession to this Convention or at any later time, notify the Secretary-General of the Organisation that this Convention shall apply to those of its territories, including the territories for whose international relations it is responsible, to which this Convention is not applicable in accordance with paragraph (a) of this Article and which are mentioned in the notification. Any such notification may in respect of any territory or territories mentioned therein be withdrawn by giving twelve months' notice to that effect to the Secretary-General of the Organisation.

(c) Any territories of a Contracting Party, including the territories for whose international relations it is responsible, to which this Convention does not apply shall be regarded for the purposes of this Convention as being a territory of a non-Contracting State.

Article 24

Le Secrétaire général de l'Organisation donnera communication à tous les Signataires et Gouvernements ayant adhéré à la Convention de la réception des instruments de ratification, d'adhésion et de retrait, ainsi que des notifications faites en vertu de l'article 23 et des décisions prises par le Comité de Direction en vertu de l'article 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) et 1 (b). Il leur notifiera également la date de l'entrée en vigueur de la présente Convention, le texte des modifications adoptées et la date de l'entrée en vigueur desdites modifications, ainsi que les réserves faites conformément à l'article 18.

ANNEXE I

Les réserves suivantes ont été acceptées, soit à la date de la signature de la Convention, soit à la date de la signature du Protocole Additionnel:

1. *Article 6 (a) et (c) (i):*

Réserve du Gouvernement de la République Fédérale d'Allemagne, du Gouvernement de la République d'Autriche et du Gouvernement du Royaume de Grèce.

Réserve du droit de laisser subsister, par une disposition de la législation nationale, la responsabilité d'une personne autre que l'exploitant, à condition que cette personne soit entièrement couverte, même en cas d'action mal fondée, soit par une assurance ou une autre garantie financière obtenue par l'exploitant, soit au moyen des fonds publics.

2. *Article 6 (b) et (d):*

Réserve du Gouvernement de la République d'Autriche, du Gouvernement du Royaume de Grèce, du Gouvernement du Royaume de Norvège et du Gouvernement du Royaume de Suède.

Réserve du droit de considérer leurs lois nationales comportant des dispositions équivalentes à celles des accords internationaux visés à l'article 6(b) comme des accords internationaux aux fins de l'article 6 (b) et (d).

3. *Article 8 (a):*

Réserve du Gouvernement de la République Fédérale d'Allemagne et du Gouvernement de la République d'Autriche.

Réserve du droit d'établir, en ce qui concerne les accidents nucléaires survenant respectivement dans la République Fédérale

Article 24

The Secretary-General of the Organisation shall give notice to all Signatories and acceding Governments of the receipt of any instrument of ratification, accession, withdrawal, notification under Article 23, and decisions of the Steering Committee under Article 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) and 1 (b). He shall also notify them of the date on which this Convention comes into force, the text of any amendment thereto and of the date on which such amendment comes into force, and any reservation made in accordance with Article 18.

ANNEX I

The following reservations were accepted either at the time of signature of the Convention or at the time of signature of the Additional Protocol:

1. *Article 6 (a) and (c) (i):*

Reservation by the Government of the Federal Republic of Germany, the Government of the Republic of Austria and the Government of the Kingdom of Greece.

Reservation of the right to provide, by national law, that persons other than the operator may continue to be liable for damage caused by a nuclear incident on condition that these persons are fully covered in respect of their liability, including defence against unjustified actions, by insurance or other financial security obtained by the operator or out of State funds.

2. *Article 6 (b) and (d):*

Reservation by the Government of the Republic of Austria, the Government of the Kingdom of Greece, the Government of the Kingdom of Norway and the Government of the Kingdom of Sweden.

Reservation of the right to consider their national legislation which includes provisions equivalent to those included in the international agreements referred to in Article 6 (b) as being international agreements within the meaning of Article 6 (b) and (d).

3. *Article 8 (a):*

Reservation by the Government of the Federal Republic of Germany and the Government of the Republic of Austria.

Reservation of the right to establish, in respect of nuclear incidents occurring in the Federal Republic of Germany and in the Republic

d'Allemagne et dans la République d'Autriche, un délai de déchéance supérieur à dix ans, si des mesures ont été prévues pour couvrir la responsabilité de l'exploitant à l'égard des actions en réparation introduites après l'expiration du délai de dix ans et pendant la période de prolongation de ce délai.

4. *Article 9:*

Réserve du Gouvernement de la République Fédérale d'Allemagne et du Gouvernement de la République d'Autriche.

Réserve du droit de prévoir, en ce qui concerne les accidents nucléaires survenant respectivement dans la République Fédérale d'Allemagne et dans la République d'Autriche, que l'exploitant est responsable des dommages causés par un accident nucléaire si cet accident est dû directement à des actes de conflit armé, d'hostilités, de guerre civile, d'insurrection ou à des cataclysmes naturels de caractère exceptionnel.

5. *Article 19:*

Réserve du Gouvernement de la République Fédérale d'Allemagne, du Gouvernement de la République d'Autriche et du Gouvernement du Royaume de Grèce.

Réserve du droit de considérer la ratification de la présente Convention comme entraînant l'obligation, conformément au droit international, de prendre dans l'ordre interne des dispositions relatives à la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire conformes aux dispositions de la présente Convention.

ANNEXE II

Cette Convention ne peut être interprétée comme privant une Partie Contractante sur le territoire de laquelle des dommages auront été causés par un accident nucléaire survenu sur le territoire d'une autre Partie Contractante, des recours qui pourraient lui être ouverts en application du droit international.

EN FOI DE QUOI les Plénipotentiaires soussignés, dûment habilités, ont apposé leurs signatures au bas de la présente Convention.

FAIT à Paris, le 29 juillet 1960, en français, en anglais, en allemand, en espagnol, en italien et en néerlandais, en un seul exemplaire qui restera déposé auprès du Secrétaire général de l'Organisation Européenne de Coopération Économique qui en communiquera une copie certifiée conforme à tous les Signataires.

(Voor de ondertekeningen zie na de Nederlandse tekst, blz. 16 e.v.)

of Austria respectively, a period longer than ten years if measures have been taken to cover the liability of the operator in respect of any actions for compensation begun after the expiry of the period of ten years and during such longer period.

4. *Article 9:*

Reservation by the Government of the Federal Republic of Germany and the Government of the Republic of Austria.

Reservation of the right to provide, in respect of nuclear incidents occurring in the Federal Republic of Germany and in the Republic of Austria respectively, that the operator shall be liable for damage caused by a nuclear incident directly due to an act of armed conflict, hostilities, civil war, insurrection or a grave natural disaster of an exceptional character.

5. *Article 19:*

Reservation by the Government of the Federal Republic of Germany, the Government of the Republic of Austria, and the Government of the Kingdom of Greece.

Reservation of the right to consider ratification of this Convention as constituting an obligation under international law to enact national legislation on third party liability in the field of nuclear energy in accordance with the provisions of this Convention.

ANNEX II

This Convention shall not be interpreted as depriving a Contracting Party, on whose territory damage was caused by a nuclear incident occurring on the territory of another Contracting Party, of any recourse which might be available to it under international law.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned Plenipotentiaries, duly empowered, have signed this Convention.

DONE in Paris, this twenty-ninth day of July Nineteen Hundred and Sixty, in the English, French, German, Spanish, Italian and Dutch languages in a single copy which shall remain deposited with the Secretary-General of the Organisation for European Economic Co-operation by whom certified copies will be communicated to all Signatories.

(*Voor de ondertekeningen zie na de Nederlandse tekst, blz. 16 e.v.*)

D. GOEDKEURING

Zie *Trb.* 1961, 27.

E. BEKRACHTIGING

Zie *Trb.* 1962, 64.

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van het Verdrag, zoals gewijzigd bij het op 28 januari 1964 te Parijs gesloten Aanvullend Protocol bij het onderhavige Verdrag, zullen blijkens artikel 19, lid *b*, van het Verdrag, juncto deel II, onder *e*, van het Protocol, in werking treden zodra ten minste vijf ondertekenende Regeringen zowel een akte van bekrachtiging van het Verdrag als een akte van bekrachtiging van het Protocol hebben nedergelegd.

J. GEGEVENS

Zie *Trb.* 1961, 27 en *Trb.* 1962, 64.

Voor de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking vergelijk ook *Trb.* 1961, 41 en *Trb.* 1962, 27. In de plaats van die Organisatie is getreden de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, welke laatste is opgericht bij een op 14 december 1960 te Parijs gesloten Verdrag. Van laatstbedoeld Verdrag is de tekst geplaatst in *Trb.* 1961, 42. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1962, 28.

Op 28 januari 1964 is te Parijs tot stand gekomen een Aanvullend Protocol bij het onderhavige Verdrag. De tekst van dat Protocol is geplaatst in *Trb.* 1964, 178. De Notulen van de op 16, 17 en 18 juli, 19 en 20 september en 28 en 29 november 1963 te Parijs gehouden bijeenkomsten van regeringsdeskundigen inzake wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie zijn afgedrukt in *Trb.* 1964, 178, rubriek J.

Op 31 januari 1963 is te Brussel gesloten een Verdrag tot aanvulling van het onderhavige Verdrag. Van dat Verdrag is de oorspronkelijke tekst geplaatst in *Trb.* 1963, 171. Op 28 januari 1964 is te Parijs tot stand gekomen een Aanvullend Protocol bij het op 31 januari 1963 te Brussel gesloten Verdrag tot aanvulling van het onderhavige Verdrag. Van dat Protocol is de tekst geplaatst in *Trb.* 1964, 179. De tekst van genoemd aanvullend Verdrag, zoals gewijzigd bij het genoemde Protocol van Parijs van 28 januari 1964, is geplaatst in *Trb.* 1964, 176.

Onder auspiciën van de Internationale Organisatie voor Atoomenergie (tekst en vertaling van het Statuut dier Organisatie in *Trb.* 1957, 50; zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1963, 39) vond van 29 april t/m 19 mei 1963 te Wenen een internationale conferentie inzake wettelijke aansprakelijkheid voor kernschade plaats. Tijdens deze conferentie werd vastgesteld een Verdrag inzake wettelijke aansprakelijkheid voor kernschade, welk Verdrag op 21 mei 1963 te Wenen voor ondertekening werd opengesteld. De tekst van dat Verdrag is geplaatst in *Trb.* 1964, 177.

Vergelijk voorts het op 25 mei 1962 te Brussel gesloten Verdrag inzake de aansprakelijkheid van exploitanten van nucleaire schepen. De tekst van dat Verdrag is afgedrukt in „Conventions de droit maritime (Conventions de Bruxelles)”, een uitgave (1964) van de Dienst der Verdragen van het Belgische Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel.

Als gevolg van de totstandkoming op 28 januari 1964 te Parijs van het Aanvullend Protocol bij het onderhavige Verdrag zijn wijzigingen aangebracht in het „Exposé des Motifs” bij dit Verdrag (Nederlandse vertaling als „Gemeenschappelijk Commentaar” in *Trb.* 1962, 64, rubriek J). De vertaling van het gewijzigde „Exposé des Motifs” luidt als volgt ¹⁾:

GEMEENSCHAPPELIJK COMMENTAAR

1. De productie en het gebruik van kernenergie brengen risico's mede welke in geen enkel opzicht te vergelijken zijn met die waarmede men reeds lang bekend is. Omtrent mogelijke ongevallen en hun gevolgen kan men zich geen duidelijke voorstelling vormen tengevolge van de opmerkelijke bedrijfsveiligheid die tot nu toe de exploitatie van kerninstallaties heeft gekenmerkt. Ondanks dit uitstekende resultaat is te verwachten dat, naarmate van de nieuwe energiebron meer en meer gebruik wordt gemaakt, vaker ongevallen zullen voorkomen. De meeste deskundigen zijn geneigd de waarschijnlijkheid van een catastrofaal kernongeval uiterst gering te achten, doch hoe klein het risico ook is, een ongeval blijft steeds mogelijk met aanzienlijke verliezen, zowel voor het publiek dat hiervan het slachtoffer is geworden als voor de ondernemingen die kerninstallaties exploiteren of daarbij betrokken zijn.

2. Een speciale regeling van de wettelijke aansprakelijkheid is om verschillende redenen onontbeerlijk. In de eerste plaats omdat volgens het geldende recht de exploitanten van kerninstallaties onbeperkt aansprakelijk zouden zijn terwijl het duidelijk is dat onbeperkte fi-

¹⁾ In deze vertaling is voorts rekening gehouden met enige taalkundige verbeteringen, aangebracht in de Nederlandse tekst van het onderhavige Verdrag, zoals gewijzigd, waarover in het kader van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling overeenstemming is bereikt.

nanciële dekking onmogelijk kan worden verkregen. In de tweede plaats omdat het van het allerhoogste belang is dat al degenen die mede betrokken zijn bij de exploitatie van kerninstallaties beschermd worden. Zij, die ten behoeve van ontwerp, bouw, wijziging, onderhoud, herstel of exploitatie van een kerninstallatie diensten verlenen of materialen of uitrusting leveren behoren niet bloot te staan aan een onbeperkte aansprakelijkheid zoals zou voortvloeien uit de bestaande rechtsbeginselen en rechtspraktijk. De zeer zware financiële lasten, die het gevolg zouden kunnen zijn van onbeperkte aansprakelijkheid, zouden de ontwikkeling van de kernindustrie ernstig in gevaar kunnen brengen.

3. De speciale regeling van de wettelijke aansprakelijkheid dient voor alle West-Europese landen zoveel mogelijk op gelijke beginselen te berusten. De gevolgen en de nasleep van een kernongeval worden niet tegengehouden door staatkundige of aardrijkskundige grenzen en het is uitermate wenselijk dat de bevolking aan weerszijden van de grens hiertegen op gelijke wijze beschermd is.

4. Voorts maakt de mogelijke omvang van een kernongeval internationale samenwerking tussen nationale verzekeringspools noodzakelijk. Alleen door een doelmatig aanwenden van de mogelijkheden van de Europese verzekeringsmarkt, met name door coassurantie en herverzekering, zal voldoende financiële zekerheid kunnen worden verschaft om aan eventuele aanspraken op schadevergoeding te voldoen. De vaststelling van gelijkloeiende regels voor de wettelijke aansprakelijkheid over geheel Europa is voor de totstandkoming van deze samenwerking van overwegend belang.

5. Bovendien zullen deze gelijkloeiende regels een aanvulling vormen op de maatregelen die thans tot stand worden gebracht op de belangrijke neventerreinen van de volksgezondheid en het voorkomen van en de bescherming tegen ongevallen. Het geheel van deze maatregelen zal de wettelijke en maatschappelijke voorwaarden scheppen, die voor een snelle en volledige ontplooiing van de kernindustrie noodzakelijk zijn.

Tenslotte kan een internationale regeling de oplossing van problemen met betrekking tot de wettelijke aansprakelijkheid in het nationale vlak vergemakkelijken.

6. De kern van het probleem van de aansprakelijkheid jegens derden is de vraag bij wie de wettelijke aansprakelijkheid jegens slachtoffers van kernongevallen dient te berusten en in welke mate en op welke voorwaarden. Vastgesteld zal moeten worden welk deel van de aansprakelijkheid voor een bepaald kernongeval dient te worden gedragen door de exploitant of door hen die mede betrokken zijn bij de exploitatie van de installatie, en welk deel door de slachtoffers en tenslotte in hoeverre de Staat dient bij te dragen in de schadevergoeding. Voor de oplossing van dit vraagstuk moeten verscheidene belangen met elkaar in overeenstemming worden gebracht.

Enerzijds dient het publiek, zowel om juridische als om psychologische redenen, verzekerd te zijn van een behoorlijke bescherming tegen onbekende gevaren; anderzijds dient de ontwikkeling van de kernindustrie niet te worden belemmerd door een te zware aansprakelijkheid die bij een ongeval van catastrofale afmetingen niet te dragen zou zijn, en die niet door verzekering kan worden gedekt.

Het in overeenstemming brengen van deze verschillende belangen is blijkbaar moeilijk te bereiken, vooral gezien de veelheid en verscheidenheid van wettelijke regels en rechtsbeginselen die zullen moeten worden gewijzigd of ter zijde gesteld.

Werkingsfeer van het Verdrag

7. Het verdrag geeft een bijzondere regeling en beperkt zich tot risico's van uitzonderlijke aard, waarop de regels en de praktijk van het gemene recht niet van toepassing kunnen zijn. Alle risico's, ook die welke nauw verband houden met werkzaamheden op het gebied der kernenergie waarvoor een bevredigende regeling kan worden gevonden op grond van bestaand recht, zijn buiten de werkingssfeer van het Verdrag gehouden.

Het Verdrag is niet van toepassing op kernongevallen die zich voordoen op het grondgebied van een Staat die geen Partij is bij het Verdrag, noch op aldaar geleden schade, tenzij de nationale wet van de aansprakelijke exploitant anders bepaalt (artikelen 2 en 23 (a)). Hierop bestaat een uitzondering en wel deze, dat aan bepaalde personen, zoals vervoerders en leveranciers, rechten worden toegekend tegen exploitanten, zelfs al zijn deze exploitanten krachtens het Verdrag niet aansprakelijk (zie § 37). Onder „grondgebied” wordt in het Verdrag mede verstaan de territoriale wateren.

8. De speciale regeling waarin het Verdrag voorziet vindt alleen toepassing op kernongevallen welke plaatshebben in of in verband met bepaalde kerninstallaties, of tijdens het vervoer van nucleaire stoffen, als omschreven in dit Verdrag. Een Verdragsluitende Partij kan evenwel de bepalingen van het Verdrag toepassen op schade die ontstaat uit of het gevolg is van ioniserende straling afkomstig van iedere stralingsbron die zich binnen een kerninstallatie bevindt (artikel 3(c)). De Staten bezitten uiteraard de vrijheid aanvullende maatregelen te nemen buiten het Verdrag om, ten einde de bepalingen daarvan toe te passen op kernongevallen die niet onder het Verdrag vallen, doch dit dient te geschieden met andere financiële middelen dan die welke krachtens dit Verdrag beschikbaar zijn gesteld.

Onder een kernongeval wordt verstaan een schadebrengend feit of een opeenvolging van zodanige feiten met dezelfde oorzaak, mits dat feit of deze opeenvolging van feiten of enige daardoor veroorzaakte schade te wijten is aan radioactiviteit of een combinatie daarvan met giftige, explosieve of andere gevaarlijke eigenschappen van splijtstoffen, radioactieve producten of afvalstoffen. Zo wordt b.v. het ge-

durende zekere tijd ongecontroleerd vrijkomen van radioactieve straling beschouwd als één kernongeval, indien het zijn oorzaak vindt in één enkel verschijnsel, zelfs al heeft het vrijkomen van de radioactiviteit niet ononderbroken plaatsgehad. Deze omschrijving van het begrip „kernongeval” heeft tot gevolg dat schadevergoeding geëist kan worden wanneer zowel het schadebrengende feit als de schade te wijten is aan radioactiviteit. Omgekeerd bestaat geen recht op schadevergoeding in gevallen waarin het schadebrengende feit en de schade van conventionele aard zijn. Schadevergoeding kan echter krachtens het Verdrag worden geëist in gevallen waarin hetzij een aan radioactiviteit te wijten ongeval conventionele schade, hetzij een ongeval van conventionele aard stralingschade veroorzaakt.

Er kunnen zich evenwel gevallen voordoen waarin een kernongeval en een schadebrengend feit van conventionele aard of een vrijkomen van ioniserende straling dat niet onder het Verdrag valt (zie § 9) zo nauw met elkaar in verband staan dat gesteld kan worden dat de schade die hiervan het gevolg is, is veroorzaakt door het kernongeval en dit andere schadebrengende feit of vrijkomen van straling te zamen. In zulke gevallen wordt, voor zover de door het schadebrengende feit van conventionele aard of het vrijkomen van ioniserende straling veroorzaakte schade die niet door het Verdrag wordt gedekt, redelijkerwijs niet gescheiden kan worden van de door het kernongeval veroorzaakte schade, deze schade beschouwd als door het kernongeval veroorzaakte schade en kan derhalve met betrekking tot deze schade schadevergoeding ingevolge het Verdrag worden geëist (artikel 3 (b), eerste volzin).

In gevallen echter waarin schade is veroorzaakt door een kernongeval en een vrijkomen van ioniserende straling dat niet onder het Verdrag valt, te zamen, is, ter voorkoming van een voorbarige toedeling der aansprakelijkheid bepaald, dat het Verdrag niemands aansprakelijkheid in verband met zulk een vrijkomen van ioniserende straling (artikel 3 (b), tweede volzin) beperkt of anderszins aantast.

9. Onder kerninstallaties wordt verstaan reactoren met uitzondering van die welke deel uitmaken van een vervoermiddel (zie § 11), fabrieken voor de vervaardiging of bewerking van nucleaire stoffen, fabrieken voor de scheiding van isotopen van splijtstoffen, fabrieken voor het opwerken van bestraalde splijtstoffen en inrichtingen voor de opslag van nucleaire stoffen. In gevallen waarin nucleaire stoffen alleen worden opgeslagen in verband met het vervoer van die stoffen (bij voorbeeld op het perron van een spoorwegstation), worden de voor deze opslag gebruikte lokaliteiten gewoonlijk niet beschouwd te vallen onder de definitie van een kerninstallatie omdat de opslag van tijdelijke en toevallige aard is. Onder splijtstoffen wordt verstaan splijtbaar materiaal, te weten uranium met inbegrip van natuurlijk uranium in al zijn vormen, en plutonium in al zijn vormen. Onder nucleaire stoffen wordt verstaan splijtstoffen (met uitzondering van

natuurlijk uranium en verarmd uranium) en radioactieve producten of afvalstoffen. Onder verarmd uranium wordt verstaan uranium met een lager gehalte aan de isotoop U-235 dan natuurlijk uranium.

Bij sommige werkzaamheden, zoals bij voorbeeld het winnen, breken en fysisch concentreren van uraniumerts is er geen sprake van hoge radioactiviteit en de risico's die hieruit voortvloeien houden veel eer gevaar in voor degenen die onmiddellijk bij deze werkzaamheden zijn betrokken dan voor het grote publiek. Derhalve vallen deze werkzaamheden niet onder de werkingssfeer van de bijzondere regeling waarin dit Verdrag voorziet. Fabrieken voor de vervaardiging of bewerking van natuurlijk of verarmd uranium, inrichtingen voor de opslag van natuurlijk of verarmd uranium en het vervoer van natuurlijk of verarmd uranium vallen evenmin onder dit Verdrag, aangezien de radioactiviteit laag is en het risico van kritisch worden ontbreekt.

Verder vallen inrichtingen waar kleine hoeveelheden splijtbaar materiaal aanwezig zijn, zoals laboratoria voor onderzoek, buiten de werkingssfeer van dit Verdrag, evenals deeltjesversnellers.

Tenslotte valt ook een fabriek waarin bij verschillende industriële werkzaamheden, welke geen verband houden met de kernindustrie, bij voorbeeld uraniumzouten als nevenmateriaal worden gebruikt, niet onder de werkingssfeer van dit Verdrag.

10. Eveneens vallen buiten de werkingssfeer van dit Verdrag de risico's welke het gevolg zijn van het gebruik van radio-isotopen voorzover deze bruikbaar zijn voor industriële, commerciële, landbouwkundige, medische of wetenschappelijke doeleinden, zodra deze radio-isotopen zich buiten een kerninstallatie bevinden. Deze risico's zijn niet van uitzonderlijke aard en de dekking ervan maakt reeds sinds verscheidene jaren deel uit van het normale werkterrein der verzekeringsmaatschappijen. Ondanks het snel toenemende gebruik van radio-isotopen op velerlei gebied, waardoor er voortdurend ernstig voor de volksgezondheid dient te worden gewaakt, bestaat er weinig kans op een ramp. Derhalve doen zich hier geen bijzondere problemen voor met betrekking tot de wettelijke aansprakelijkheid, zodat dit aan de bestaande wettelijke regelingen wordt overgelaten.

Indien echter een ongeval plaatsvindt waarbij radio-isotopen zijn betrokken, die zich in een kerninstallatie bevinden en de schade wordt veroorzaakt door de bijzondere eigenschappen van deze stoffen, is er wel sprake van een kernongeval in de zin van dit Verdrag. Alhoewel er nog enkele grensgevallen kunnen zijn, geeft deze oplossing toch in algemene lijnen aan van welk ogenblik af radio-isotopen niet langer onder de werkingssfeer van dit Verdrag vallen.

11. Om verschillende redenen vallen alleen reactoren die geen deel uitmaken van een vervoermiddel onder het Verdrag; d.w.z. reactoren die als krachtbron gebruikt worden in een vervoermiddel of voor gebruik in een vervoermiddel zijn aangebracht, ongeacht of zij gebruikt worden voor de voortbeweging van dat vervoermiddel of

voor enig ander doel zoals b.v. als bron van elektriciteit voor de verlichting van het vervoermiddel, zijn uitgesloten. De gunstige ervaring opgedaan met atoomonderzeeërs heeft kennelijk het ogenblik, waarop koopvaardij-schepen met kernenergie kunnen worden voortbewogen naderbij gebracht en het is bemoedigend te constateren dat de zee-verzekeringsmarkt in staat lijkt te zijn voldoende dekking te bieden aan reders van met kernenergie voortbewogen schepen, wanneer deze schepen gereed zullen zijn om in de vaart te worden gebracht. Commerciële exploitatie is evenwel nog niet in zicht.

Er wordt veel gesproken over de mogelijkheid om vliegtuigen door middel van kernenergie voort te bewegen, maar de ontwikkeling voor commerciële doeleinden is voor dit vervoermiddel nog verder verwijderd. Gezien de bijzondere problemen welke zich op dit terrein voordoen, lijkt het op het ogenblik niet opportuun om voortbeweging door middel van kernenergie onder de bepalingen van dit Verdrag te doen vallen.

12. Hetzelfde geldt voor de kernfusie, die wellicht aan de vooravond van een zodanige ontwikkeling staat dat de economische betekenis ervan over enkele tientallen jaren aanzienlijk zal zijn. Maar zolang de toepassingsmogelijkheden niet bekend zijn, is het niet wel mogelijk noch noodzakelijk, de kernfusie mede in beschouwing te nemen.

13. Teneinde voorzieningen te kunnen treffen voor toekomstige ontwikkelingen, alsook voor nieuwe werkzaamheden welke risico's van buitengewone aard kunnen medebrengen, is bepaald dat de Bestuurscommissie voor Kernenergie, het bestuursorgaan van het Europese Agentschap voor kernenergie (E.N.E.A.) van de O.E.E.S., de werkingssfeer van dit Verdrag kan uitbreiden tot andere kerninstallaties (artikel 1 (a) (ii)). Voorts kan de Bestuurscommissie nieuwe stoffen als splijtstoffen aanmerken (artikel 1 (a) (iii)). Ook kan zij besluiten dat kerninstallaties of splijtstoffen of nucleaire stoffen niet tanger onder het Verdrag zullen vallen omdat de risico's die deze opleveren kleiner geworden zijn (artikel 1 (b)). De besluiten van de Bestuurscommissie ten aanzien van deze aangelegenheden worden krachtens het Statuut van het E.N.E.A. genomen in onderlinge overeenstemming tussen de leden van de Bestuurscommissie die de Verdrag sluitende Partijen vertegenwoordigen (artikel 16).

De aard van de aansprakelijkheid

14. Op enkele uitzonderingen na bestaat er in West-Europa een sinds lang gevestigde traditie in wetgeving en jurisprudentie, volgens welke het verrichten van gevaarlijke daden een vermoeden van aansprakelijkheid voor de geschapen risico's medebrengt. Met het oog op de bijzondere gevaren die voortvloeien uit de werkzaamheden vallende binnen de werkingssfeer van dit Verdrag en gezien de moeilijkheid schuld te bewijzen in verband met het geheel nieuwe karak-

ter van de kernenergetische techniek, is dit vermoeden voor wat betreft de aansprakelijkheid voor kernongevallen aanvaard. Dit wil zeggen, dat er in beginsel objectieve aansprakelijkheid is, welke onafhankelijk van enige schuld, uit het risico voortvloeit (artikel 3 en 4). Dit betekent echter niet, dat het feit dat men werkzaam is op het gebied van de kernenergie, dan wel splijtstoffen, radioactieve producten of afvalstoffen vervoert, op zichzelf moet worden geacht een vermoeden van schuld mede te brengen; vindt evenwel een ongeval plaats, dan bestaat objectieve aansprakelijkheid van de exploitant van de betrokken kerninstallatie.

De aansprakelijke persoon. Installaties

15. Alle aansprakelijkheid is geconcentreerd bij één persoon, te weten de exploitant van de kerninstallatie waar het kernongeval plaats heeft. Krachtens het Verdrag is de exploitant — en alleen de exploitant — aansprakelijk voor kernongevallen voorkomend in installaties, met uitsluiting van ieder ander. Het Verdrag heeft uiteraard slechts betrekking op wettelijke aansprakelijkheid. Onder exploitant van een kerninstallatie wordt verstaan de persoon die door het bevoegde gezag is aangewezen of erkend als exploitant van die kerninstallatie (artikel 1 (a) (vi)). Waar een systeem van vergunningen of erkenningen bestaat, is de houder van de vergunning of erkenning de exploitant. In alle andere gevallen is het degene die ingevolge besluit van het bevoegde gezag is gehouden om krachtens de bepalingen van het Verdrag te zorgen voor de nodige financiële dekking om aan zijn verplichtingen krachtens wettelijke aansprakelijkheid te kunnen voldoen. Zo is gedurende de beproeving van de installatie zolang de leverancier voor de eerste proefnemingen een reactor, voordat deze wordt overgedragen aan degene voor wie de reactor is bestemd, in bedrijf heeft, aansprakelijk degene die door het bevoegde gezag als verantwoordelijke persoon daarvoor is aangewezen. Wanneer een rechtsvordering wordt ingesteld, is de bevoegde rechter gehouden degene als exploitant te beschouwen, die als zodanig wordt aangemerkt door het bevoegde gezag van de staat waar de betrokken installatie zich bevindt.

Twee zeer belangrijke overwegingen hebben geleid tot de concentratie van alle aansprakelijkheid bij de exploitant; deze concentratie houdt een beperking in van de rechten welke krachtens het gemene recht inzake wettelijke aansprakelijkheid aan het slachtoffer zouden toekomen.

In de eerste plaats is het wenselijk de moeilijkheden en het tijdverlies te vermijden, die zouden ontstaan telkens wanneer verscheidene vorderingen tot schadeloosstelling mogelijk zijn. Vervolgens zouden allen die naast de exploitant betrokken kunnen zijn bij de exploitatie van een kerninstallatie door speciale zeer kostbare verzekeringen voor

hun aansprakelijkheid gedekt moeten zijn, terwijl het niet eens zeker is dat deze verzekeringen verkrijgbaar zijn.

16. Niemand anders is gehouden tot vergoeding van schade veroorzaakt door een kernongeval (art. 6 (b)). Deze regel laat bestaande internationale overeenkomsten op het gebied van het vervoer (zie par. 35) onverlet, evenals de beginselen van het internationaal publiekrecht betreffende eventuele aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad van Staten onderling. In gevallen waarin de exploitant niet krachtens het Verdrag aansprakelijk is voor schade aan de kerninstallatie zelf of aan goederen die zich op het terrein van de kerninstallatie bevinden, of voor schade aan het vervoermiddel (artikel 3 (a) (ii)), of in gevallen waarin zijn aansprakelijkheid met betrekking tot bepaalde schade is uitgesloten (artikel 9), laat het Verdrag het voorts aan de gewone rechtsregels over de aansprakelijkheid van natuurlijke personen voor die schade vast te stellen in gevallen waarin die schade het gevolg is van een handelen of nalaten van die natuurlijke personen met het opzet schade te veroorzaken (artikel 6 (c) (i) (1)). Tevens laat het onverlet de aansprakelijkheid van de persoon die behoorlijk bevoegd is een reactor die deel uitmaakt van een vervoermiddel te exploiteren, in gevallen waarin de exploitant niet krachtens het Verdrag aansprakelijk is (artikel 6 (c) (i) (2)). De exploitant zelf kan niet aansprakelijk worden gesteld buiten het Verdrag om met betrekking tot door een kernongeval veroorzaakte schade, behalve voorzover de nationale wetgeving of de wetgeving van de Verdragsluitende Partij op wier grondgebied de kerninstallatie van de aansprakelijke exploitant is gelegen uitdrukkelijk voorziet in een speciale regeling van deze aansprakelijkheid met betrekking tot het vervoermiddel en alleen in die gevallen waarin schade aan het vervoermiddel niet is begrepen in de aansprakelijkheid van de exploitant krachtens paragraaf (c) van artikel 7 (artikel 6 (c) (ii)).

17. Het beginsel dat de aansprakelijkheid wordt geconcentreerd bij de exploitant, brengt uiteraard met zich mede dat geen enkele vordering kan worden ingesteld tegen enig ander persoon en inzonderheid niet tegen hem die ten behoeve van ontwerp, bouw, wijziging, onderhoud, herstel of exploitatie van een kerninstallatie diensten heeft verleend, of materialen of uitrusting heeft geleverd.

Volgens het gemene recht daarentegen zou het slachtoffer, indien een ongeval te wijten is aan een fout in het ontwerp of aan een gebrek aan het geleverde materiaal, het recht hebben een rechtsvordering in te stellen tegen de leverancier, inzonderheid uit hoofde van zijn „products liability”.

18. Bovendien zou de exploitant recht van verhaal kunnen hebben voor schadevergoedingen betaald aan slachtoffers. Het beginsel van de concentratie van aansprakelijkheid heeft dan ook als nevengevolg dat eventuele regresacties van de exploitant (of de verzeke-

raar of andere persoon die financiële zekerheid heeft gesteld en gesubrogeerd is in de rechten van de exploitant) tegen de leveranciers voor enig bedrag dat de exploitant als schadevergoeding heeft betaald, zijn uitgesloten.

19. Er zijn echter twee uitzonderingen op deze regel. In de eerste plaats is, indien de door een kernongeval veroorzaakte schade het gevolg is van een handelen of nalaten met het opzet schade te veroorzaken, het recht van verhaal van de exploitant op degene die met dat opzet heeft gehandeld of nagelaten heeft te handelen, uitdrukkelijk gehandhaafd (artikel 6(f) (i)). Het recht van verhaal kan echter slechts worden uitgeoefend jegens de natuurlijke persoon die handelt of nalaat te handelen met het opzet-schade te veroorzaken. Er is geen recht van verhaal jegens de werkgever van deze persoon en het beginsel van wettelijke aansprakelijkheid van de werkgever voor het doen en laten van zijn werknemers vindt dus geen toepassing. Aansprakelijkheid van de werkgever voor opzettelijk handelen of nalaten door werknemers met het opzet schade te veroorzaken is uitgesloten, daar zij strijdig zou zijn met het doel van dit Verdrag. Volgens dit Verdrag kunnen de exploitanten van kerninstallaties nooit worden verplicht tot schadevergoeding voor een hoger bedrag dan het maximum vastgesteld krachtens artikel 7, zelfs niet indien de schade door hen opzettelijk is veroorzaakt. De aansprakelijkheid dient tot dit maximumbedrag te zijn gedekt door een verzekering of een andere financiële zekerheid. Indien verhaal tot een onbeperkt bedrag zou openstaan op ondernemingen, die aan exploitanten materialen leveren, wegens een handelen of nalaten van hun werknemers zou het hun onmogelijk zijn de nodige verzekeringen af te sluiten of andere financiële zekerheid te vinden, hetgeen voor de leveranciers zulke ernstige risico's zou medebrengen dat een belemmering van de ontwikkeling van de kernindustrie daarvan het gevolg zou zijn.

In de tweede plaats kan recht van verhaal worden uitgeoefend indien en voorzover dit uitdrukkelijk bij overeenkomst is bepaald (artikel 6(f) (ii)). Dit recht van verhaal kan natuurlijk uit hoofde van subrogatie worden geldend gemaakt door de verzekeraar of andere persoon die zekerheid heeft gesteld.

De bepalingen van artikel 6(f) betreffende het recht van verhaal van de exploitant hebben geen betrekking op zijn recht van verhaal in het geval dat meer dan een exploitant hoofdelijk aansprakelijk is, tegen degene van hen aan wiens schuld de schade te wijten is.

20. Indien schade aanleiding geeft tot aansprakelijkheid van meer dan een exploitant, zijn dezen hoofdelijk en ieder voor het geheel aansprakelijk, d.w.z. dat ieder van hen voor het gehele bedrag van de schade kan worden aangesproken. Het bedrag dat beschikbaar is voor schadevergoeding is derhalve gelijk aan de som van de maxima waarvoor ieder der betrokken exploitanten aansprakelijk is. Deze regel geldt echter niet voor kernongevallen tijdens het vervoer van

nucleaire stoffen in een en hetzelfde vervoermiddel, of waarbij nucleaire stoffen betrokken zijn in gevallen waarin zij tijdens het vervoer zijn opgeslagen in een en dezelfde kerninstallatie; in dat geval is het totaalbedrag der uit te keren schadevergoedingen gelijk aan het grootste bedrag dat ten aanzien van een van de betrokken exploitanten is vastgesteld. In geen geval, noch indien een kernongeval plaats heeft in of in verband met een kerninstallatie noch tijdens het vervoer, is de exploitant gehouden meer te betalen dan het maximumbedrag dat voor hem in verband met een kernongeval overeenkomstig artikel 7 is vastgesteld (artikel 5(d)). De bepalingen van het gemene recht betreffende de verdeling van aansprakelijkheid over hoofdelijk aansprakelijke personen zijn van toepassing op het verhaalsrecht van de verschillende exploitanten onder elkaar voor aan derden betaalde schadevergoedingsbedragen.

21. Ingeval een kernongeval is veroorzaakt door gestolen, verloren, geworpen of verlaten materiaal berust de aansprakelijkheid bij de exploitant van de installatie waarvan het materiaal onmiddellijk vóór dit ongeval afkomstig is (artikel 3(a)).

De aansprakelijke persoon. Vervoer

22. Wanneer een kernongeval plaats heeft tijdens het vervoer van nucleaire stoffen, kan de aansprakelijke persoon slechts zijn de vervoerder of de exploitant van de kerninstallatie waarvoor de stoffen worden vervoerd. De keuze van de aansprakelijke persoon beïnvloedt geenszins de overeenkomsten welke deze kan hebben getroffen en omgekeerd kunnen zodanige overeenkomsten geen gevolgen hebben voor derden.

Het zou voor de hand liggen de aansprakelijkheid tijdens het vervoer op de vervoerder te leggen, zoals ook in het gemene recht het geval is. Als het gaat om radioactieve stoffen gelden echter bijzondere overwegingen. Als regel zal de vervoerder niet in staat zijn de voorzorgsmaatregelen te controleren, welke ten aanzien van het verpakken en van de lekdichtheid van het daarvoor gebruikte materiaal door de verzender zijn genomen. Bovendien moet de vervoerder, indien hij aansprakelijk zou zijn, zich verzekeren voor een — wellicht grote — aansprakelijkheid en dit zou verhoging van de vervoerskosten voor de exploitant tot gevolg hebben. Gewoonlijk dekt transportverzekering slechts de waarde van de vervoerde goederen, d.w.z. bij verlies of tenietgaan daarvan, en strekt zij zich niet uit tot schade welke deze goederen aan derden kunnen toebrengen.

23. Indien men zich houdt aan de aansprakelijkheid van de exploitant moet vastgesteld worden welke exploitant aansprakelijk is; is het degene die nucleaire stoffen verzendt of degene die ze ontvangt?

In beginsel moet de aansprakelijkheid worden gelegd op de exploitant die de stoffen verzendt, aangezien op hem de zorg rust voor het

verpakken van die stoffen en het daarvoor gebruikte materiaal, overeenkomstig de regels die ten aanzien van de veiligheid en de bescherming van de gezondheid bij vervoer gelden (artikel 4 (a)).

24. De aansprakelijkheid van de exploitant-verzender eindigt wanneer de exploitant van een andere kerninstallatie de aansprakelijkheid voor de nucleaire stoffen heeft aanvaard ingevolge de uitdrukkelijke bepalingen van een schriftelijke overeenkomst (artikel 4 (a)(i) en (b)(i)); indien de overeenkomst echter niet zulke uitdrukkelijke bepalingen bevat, houdt zijn aansprakelijkheid op wanneer de exploitant van een andere kerninstallatie de stoffen heeft overgenomen (artikel 4 (a)(ii) en (b)(ii)). Zij houdt eveneens op wanneer de stoffen zijn overgenomen door een persoon die behoorlijk bevoegd is een reactor die deel uitmaakt van een vervoermiddel te exploiteren indien de stoffen voor gebruik in die reactor zijn bestemd (artikel 4 (a)(iii)). Derhalve dient, uit het gezichtspunt van het slachtoffer bezien, de exploitant-verzender te bewijzen dat de exploitant van een andere kerninstallatie krachtens een overeenkomst aansprakelijkheid heeft aanvaard of dat die exploitant of een persoon die een reactor die deel uitmaakt van een vervoermiddel exploiteert, de nucleaire stoffen heeft overgenomen. In het geval dat een rechtsvordering wordt ingesteld zal het juiste ogenblik van de overneming van de nucleaire stoffen gewoonlijk door de bevoegde rechter worden vastgesteld (zie evenwel paragraaf 32). Omgekeerd begint de aansprakelijkheid van de exploitant-ontvanger indien de stoffen hem worden gezonden door een persoon die een reactor exploiteert welke deel uitmaakt van een vervoermiddel, op het tijdstip waarop hij deze stoffen heeft overgenomen (artikel 4 (b)(iii)).

25. Indien evenwel de plaats van bestemming ligt in een niet-Verdragsluitende Staat is de toestand anders, aangezien het Verdrag geen personen aansprakelijk kan stellen, die niet onder de jurisdictie van de Verdragsluitende Partijen vallen. De aansprakelijkheid van de exploitant-verzender eindigt in dat geval, wanneer de stoffen uitgeladen zijn uit het vervoermiddel waarmede zij op het grondgebied van die niet-Verdragsluitende Staat zijn aangekomen (artikel 4 (a)(iv)).

26. In het omgekeerde geval, wanneer stoffen worden vervoerd van het grondgebied van een niet-Verdragsluitende Staat naar dat van een Verdragsluitende Partij, dat wil zeggen wanneer de verzender niet gevestigd is op het grondgebied van een Verdragsluitende Partij is de regel anders, want het is voor de slachtoffers van overwegend belang dat er altijd iemand aansprakelijk is op het grondgebied van de Verdragsluitende Partijen. In dit geval berust de aansprakelijkheid bij de exploitant voor wie de stoffen bestemd zijn en met wiens schriftelijk verleende toestemming zij zijn verzonden (artikel 4 (b)(iv)).

27. Ook hier is het noodzakelijk nauwkeurig het ogenblik vast te leggen waarop de aansprakelijkheid begint van de exploitant gevestigd op het grondgebied van een Verdragsluitende Partij voor wie de stoffen bestemd zijn en met wiens schriftelijk verleende toestemming zij zijn verzonden.

Die aansprakelijkheid vangt aan, wanneer de stoffen geladen zijn in het vervoermiddel waarmede zij gebracht zullen worden buiten het grondgebied van de niet-Verdragsluitende Partij vanwaar zij worden verzonden.

In dit geval blijft ook het algemene beginsel vervat in artikel 2 van toepassing, zodat de exploitant niet aansprakelijk is voor kernongevallen die plaatshebben op het grondgebied van niet-Verdragsluitende Staten of voor schade welke daar wordt geleden.

28. Zoals is opgemerkt (zie paragraaf 7), is de exploitant, tenzij de nationale wetgeving van de Verdragsluitende Partij op wier grondgebied zijn installatie is gelegen anders bepaalt, niet aansprakelijk krachtens dit Verdrag voor kernongevallen welke plaatshebben op het grondgebied van een niet-Verdragsluitende Staat of voor schade die daar wordt geleden, al kunnen personen zoals vervoerders en leveranciers bepaalde rechten tegen hem doen gelden (zie paragraaf 37).

29. Aangezien nucleaire stoffen tijdelijk kunnen worden opgeslagen tijdens het vervoer van die stoffen, is het bovendien noodzakelijk gebleken op ondubbelzinnige wijze vast te leggen welke exploitant aansprakelijk is indien zodanige opslag in een kerninstallatie plaatsvindt. Ofschoon de inrichtingen waar nucleaire stoffen slechts tijdens het vervoer van die stoffen worden opgeslagen gewoonlijk niet vallen onder de definitie van een „kerninstallatie” (zie paragraaf 9), kan het voorkomen dat zulk een inrichting zelf een kerninstallatie is in de zin van artikel 1 (a) (ii)).

De exploitant van een kerninstallatie zal evenwel niet aansprakelijk zijn voor schade veroorzaakt door een kernongeval waarbij alleen nucleaire stoffen betrokken zijn, die in zijn installatie zijn opgeslagen tijdens het vervoer van die stoffen, in gevallen waarin een andere exploitant of persoon ingevolge artikel 4 aansprakelijk is (artikel 5 (b)).

30. Er is één uitzondering op het algemene beginsel dat alleen de exploitant aansprakelijk is. Op voorwaarde dat aan de vereisten van artikel 10 (a) met betrekking tot financiële zekerheid is voldaan, kan een Verdragsluitende Partij bij de wet bepalen, dat een vervoerder krachtens dit Verdrag aansprakelijk is in plaats van een exploitant van een kerninstallatie op haar grondgebied. De term „vervoerder” zoals in het Verdrag gebruikt slaat ook op een persoon die zich bezighoudt met het afvoeren van radioactieve afvalstoffen. Zulk een vervanging vindt plaats ingevolge besluit van het bevoegde gezag op de

voorwaarden bij de wet bepaald. Het besluit kan slechts worden genomen op verzoek van de vervoerder en met instemming van de exploitant van de kerninstallatie op het grondgebied van de betrokken Verdragsluitende Partij.

Wanneer het besluit eenmaal genomen is, is de vervoerder in plaats van de exploitant aansprakelijk overeenkomstig dit Verdrag. Voor de toepassing van dit Verdrag wordt de vervoerder dan ten aanzien van kernongevallen welke tijdens het vervoer van nucleaire stoffen hebben plaatsgevonden, beschouwd als een exploitant van een kerninstallatie gelegen op het grondgebied van de Verdragsluitende Partij wier wetgeving in de vervanging heeft voorzien (artikel 4 (d)).

Wanneer ten aanzien van het vervoer van nucleaire stoffen verzonden door of bestemd voor verscheidene exploitanten, de vervoerder de aansprakelijkheid in plaats van elk der betrokken exploitanten op zich heeft genomen, wordt aangenomen dat hij in de plaats treedt van elk der exploitanten en de regels voor de gevallen waarin meer dan een exploitant aansprakelijk is, zijn in dit geval van toepassing alsof er geen vervanging had plaats gehad.

31. Ten einde het vervoer van radioactieve stoffen te vergemakkelijken, in het bijzonder in geval van doorvoer door een aantal landen, is bepaald dat ten aanzien van elk vervoer de krachtens dit Verdrag aansprakelijke exploitant de vervoerder moet voorzien van een certificaat afgegeven door of namens de verzekeraar of andere persoon die de volgens artikel 10 vereiste financiële zekerheid heeft gesteld. Dit certificaat moet vermelden de naam en het adres van de aansprakelijke exploitant en bijzonderheden betreffende de financiële zekerheid.

Deze gegevens kunnen later niet worden betwist door de persoon door of namens wie het certificaat werd afgegeven. Het certificaat moet tevens vermelden de nucleaire stoffen en de reis ten aanzien waarvan de zekerheid geldt, alsmede een verklaring bevatten van het bevoegde gezag dat de daarin genoemde persoon exploitant is in de zin van het Verdrag (artikel 4 (c)).

32. Een Verdragsluitende Partij kan voor het vervoer van nucleaire stoffen van het buitenland naar een op haar grondgebied gelegen installatie eisen dat de exploitant van de installatie deze stoffen overneemt op het ogenblik van aankomst op haar grondgebied of zelfs eerder. Evenzo kan een Verdragsluitende Partij, in het geval dat nucleaire stoffen naar het buitenland worden verzonden door de exploitant van een op haar grondgebied gelegen kerninstallatie eisen dat deze stoffen onder de verantwoordelijkheid van de exploitant blijven totdat zij haar grondgebied hebben verlaten of zelfs voor nog langere tijd.

33. Het bezit van een certificaat geeft de vervoerder geen recht het grondgebied van een Verdragsluitende Partij binnen te komen.

Voorts kan een Verdragsluitende Partij de doorvoer van nucleaire stoffen over haar grondgebied afhankelijk stellen van de voorwaarde, dat het maximumbedrag waarvoor de betrokken buitenlandse exploitant aansprakelijk is, wordt verhoogd indien zij van oordeel is dat dit maximumbedrag, gezien het gevaar dat aan het vervoer van de nucleaire stoffen in dat bijzondere geval van doorvoer is verbonden, de risico's van een kernongeval gedurende de doorvoer niet behoorlijk dekt. Maar het aldus verhoogde maximumbedrag mag niet uitgaan boven het maximumbedrag waarvoor de exploitanten van kerninstallaties gelegen op het grondgebied van die Verdragsluitende Partij aansprakelijk zijn (artikel 7 (e)).

Daarbij werd echter vastgesteld dat het internationaal recht voorziet in het recht havens bij dreigend gevaar binnen te lopen en in het recht van onschuldige doorvaart door de territoriale wateren en dat krachtens overeenkomst of internationaal recht het recht kan bestaan over het grondgebied van Staten te vliegen of er te landen. De bepalingen van artikel 7 (e) zijn dan ook in deze beide gevallen niet van toepassing op doorvoer over zee of door de lucht (artikel 7 (f)).

34. Wanneer een transport — en dit kan zeer wel het normale geval zijn — radioactieve stoffen omvat die door meer dan een exploitant worden verzonden, zijn deze exploitanten hoofdelijk en ieder voor het geheel aansprakelijk tot het hoogste bedrag dat voor een van hen krachtens artikel 7 werd vastgesteld. Zoals boven reeds werd gezegd (zie paragraaf 20) vindt geen cumulatie dezer bedragen plaats bij een kernongeval dat tijdens het vervoer plaatsheeft wanneer de daarbij betrokken nucleaire stoffen zich in een en hetzelfde vervoermiddel bevinden of tijdens het vervoer in een en dezelfde kerninstallatie zijn opgeslagen.

35. Het werd raadzaam geacht geen inbreuk te maken op internationale overeenkomsten op het gebied van het vervoer, welke van kracht zijn of openstaan voor ondertekening, bekrachtiging of toetreding op de datum van dit Verdrag, in het bijzonder omdat landen buiten Europa daarbij partij zijn.

Onder internationale overeenkomsten op het gebied van het vervoer wordt verstaan internationale overeenkomsten betreffende wettelijke aansprakelijkheid voor schade waarbij een vervoermiddel betrokken is, internationale overeenkomsten betreffende botsingen waarbij een vervoermiddel betrokken is, alsmede internationale overeenkomsten betreffende cognossementen. Ten einde elke mogelijkheid van tegenstrijdigheid te vermijden, is bepaald, dat dit Verdrag de toepassing van dergelijke overeenkomsten onverlet laat (artikel 6 (b)).

36. Derhalve kan iemand die schade lijdt op het grondgebied van een Verdragsluitende Partij door een kernongeval tijdens vervoer, twee rechtsvorderingen hebben: een tegen de krachtens dit Verdrag

aansprakelijke exploitant en een andere tegen de vervoerder uit kracht van internationale overeenkomsten op het gebied van het vervoer. Wanneer de aansprakelijke exploitant tegelijk vervoerder is, bij voorbeeld wanneer hij nucleaire stoffen vervoert met een eigen vervoermiddel, kunnen deze twee rechtsvorderingen slechts worden ingesteld tegen één persoon. In dit geval kan de exploitant niet profiteren van de bepalingen van internationale overeenkomsten op vervoersgebied om zijn aansprakelijkheid krachtens dit Verdrag te verminderen of te veranderen.

37. Ieder die aldus krachtens een internationale overeenkomst of krachtens de wetgeving van een niet-Verdragsluitende Staat aansprakelijk is, verkrijgt bij subrogatie de rechten die de persoon aan wie hij schadevergoeding heeft betaald krachtens het Verdrag bezit (artikel 6 (d)). Wanneer het gaat om een kernongeval dat heeft plaatsgevonden op het grondgebied van een niet-Verdragsluitende Staat of om schade op zodanig grondgebied, verkrijgt elke persoon die zijn hoofdbedrijf heeft op het grondgebied van een Verdragsluitende Partij of die bij zulk een persoon in dienst is, de rechten die de persoon aan wie hij schadevergoeding heeft betaald krachtens het Verdrag zou hebben gehad zonder de bepalingen van artikel 2 (artikel 6 (e)). Deze regel, waarbij rechten worden toegekend tegen de exploitant in een geval waarin deze krachtens het Verdrag niet aansprakelijk is jegens de slachtoffers, te weten in niet-Verdragsluitende Staten, is de enige uitzondering op het algemene beginsel van artikel 2. Doch deze rechten en de hierboven genoemde rechten van subrogatie kunnen slechts door een persoon worden uitgeoefend jegens de exploitant voor zover de exploitant op zijn beurt geen recht van verhaal op deze persoon heeft (artikel 6 (g)).

De regels die betrekking hebben op schade die door een kernongeval en door een ander ongeval dan een kernongeval te zamen is veroorzaakt, of die is veroorzaakt door een kernongeval en door een vrijkomen van ioniserende straling die niet onder het Verdrag valt te zamen (zie paragraaf 8), zijn eveneens van toepassing op kernongevallen die zich tijdens het vervoer voordoen.

Al deze regels die betrekking hebben op vervoer zijn van toepassing op alle soorten van vervoermiddelen.

Rechtsvorderingen

38. In beginsel kunnen vorderingen wegens schade veroorzaakt door kernongevallen in of voortvloeiende uit de exploitatie van kerninstallaties, dan wel door kernongevallen tijdens het vervoer, ingevolge het Verdrag slechts worden ingesteld tegen de exploitant. Niettemin is een vordering tegen de verzekeraar of een andere persoon die financiële zekerheid stelt mogelijk, hetzij in de plaats van, dan wel naast een vordering tegen de exploitant, en wel wanneer het nationale

recht van de bevoegde rechter in zulk een geval een rechtstreekse vordering toelaat (artikel 6 (a)).

Schade welke recht op vergoeding geeft

39. Dit Verdrag bevat geen gedetailleerde bepalingen ter vaststelling van de stoffelijke of lichamelijke schade waarvoor een recht op schadevergoeding bestaat. Vereist is slechts dat het gaat om schade toegebracht aan personen, goederen of vermogen en dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen deze schade en het kernongeval. Gezien de verscheidenheid van wettelijke regelingen en jurisprudentie inzake aansprakelijkheid in de Europese landen is het aan de bevoegde rechter overgelaten om overeenkomstig het geldende nationale recht te beslissen wat moet worden beschouwd als persoon- of zaakschade en te bepalen in welke mate schadevergoeding kan worden toegekend, b.v. in geval van schade van louter immateriële aard of in geval van schade geleden door van het slachtoffer afhankelijke personen, dan wel door anderen die van hun recht op levensonderhoud zijn beroofd (artikel 3).

40. Niettemin kent het Verdrag twee uitzonderingen op het gebied van schade aan goederen of vermogen. In de eerste plaats wordt geen vergoeding gegeven voor schade aan de kerninstallatie zelf of aan goederen welke zich op het terrein daarvan bevinden en gebruikt worden of bestemd zijn te worden gebruikt in verband met de installatie. Schade aan goederen of vermogen die het onderwerp zijn van overeenkomsten afgesloten door de verzekerde, wordt gewoonlijk niet gedekt door wettelijke aansprakelijkheidsverzekering. Naar het schijnt kunnen de verzekeraars echter afwijken van de normale praktijk en goederen, die zich op het terrein van de kerninstallatie bevinden, dekken, indien deze niet in verband staan met de exploitatie.

In de tweede plaats bestaat er in beginsel geen recht op vergoeding voor schade aan het vervoermiddel waarin de betrokken nucleaire stoffen zich bevonden op het moment van een kernongeval dat plaats had tijdens het vervoer buiten een kerninstallatie. Onder vervoermiddelen zijn niet begrepen gebouwen of vaste installaties zoals bruggen, tunnels, elektrische kabels of spoorlijnen.

Een Verdragsluitende Partij kan echter bij de wet de aansprakelijkheid voor schade aan het vervoermiddel insluiten op voorwaarde dat daardoor de aansprakelijkheid van de exploitant voor de andere schade niet wordt teruggebracht tot een lager bedrag dan 5.000.000 rekeneenheden van de Europese Monetaire Overeenkomst (artikel 7(c)).

Wanneer een zodanige regeling is voorzien worden in beginsel 5.000.000 rekeneenheden gereserveerd voor andere schade, doch indien de totale vergoeding verschuldigd voor deze schade minder dan dit bedrag beloopt, kan het ongebruikte gedeelte van het bedrag zo nodig dienen voor vergoeding van schade aan het vervoermiddel. In-

dien daarentegen de vergoeding voor andere schade 5.000.000 rekeeneenheden te boven gaat, dient het totale beschikbare bedrag over alle schadegevallen, met inbegrip van de schade aan het vervoermiddel, evenredig te worden verdeeld, met dien verstande, dat de vergoedingen betaald voor de andere schade de 5.000.000 rekeeneenheden kunnen overschrijden, maar niet kleiner mogen zijn. Wanneer het gaat om goederen van de exploitant zelf, kan in geen geval een vordering tot schadevergoeding worden ingesteld, aangezien men geen rechtsvordering tegen zichzelf kan instellen.

41. Er is uitdrukkelijk bepaald dat de exploitant niet buiten het Verdrag om aansprakelijk kan zijn voor schade aan goederen die zich op het terrein van de kerninstallatie bevinden. Zoals reeds is vermeld (zie § 16) kan er evenwel in bepaalde omstandigheden recht op schadevergoeding buiten het Verdrag om jegens de exploitant bestaan met betrekking tot schade aan het vervoermiddel. Wanneer een recht op schadevergoeding voortvloeit uit contractuele bepalingen, wordt dit door het Verdrag onverlet gelaten.

Bedrijfsongevallen en beroepsziekten

42. De bepalingen van artikel 3 hebben betrekking op schade, door wie dan ook geleden, tengevolge van een kernongeval, ongeacht of het gaat om een derde die zich bevindt in of buiten een installatie of een werknemer van de exploitant van deze installatie. In de meeste landen hebben werknemers die schade lijden te dier zake recht op uitkering krachtens een nationale of openbare ziektekostenverzekering, sociale verzekering, arbeidsongevallenverzekering of beroepsziektenverzekering. In beginsel is men van gevoelen dat de werknemers die in een installatie of in andere bedrijven werkzaam zijn, in het genot moeten blijven van de voordelen voortvloeiende uit deze verzekeringen, maar het is aan de wetgeving waarbij deze regelingen zijn ingesteld overgelaten dit punt te regelen, alsmede te beslissen of de werknemers daarnaast recht hebben op vergoeding krachtens dit Verdrag. Deze wetten zullen ook bepalen of de voor de uitvoering van zodanige regelingen verantwoordelijke organen zich voor verhaal van de gedane uitkeringen tot de exploitant kunnen wenden, met dien verstande, dat de exploitant in geen geval kan worden verplicht meer te betalen dan het maximumbedrag waarvoor hij aansprakelijk is. In gevallen waarin deze verzekeringen zijn ingesteld door een intergouvernementele organisatie wordt de regeling van deze vraagstukken aan deze organisatie overgelaten (artikel 6(h)).

Beperking van de aansprakelijkheid in bedrag

43. Bij het ontbreken van een beperking van de aansprakelijkheid van de exploitant zouden de risico's, in de meest ongunstige omstandigheden, een aansprakelijkheid kunnen medebrengen die groter

is dan die waarmede men tot op heden te maken heeft gehad. Zelfs bij een beperkte aansprakelijkheid zal het de exploitant niet steeds gemakkelijk vallen de nodige financiële zekerheid te vinden om deze risico's te dekken.

Het maximumbedrag der aansprakelijkheid voor eenzelfde kernongeval, ongeacht of het zich voordoet in of in verband met een kerninstallatie, dan wel tijdens het vervoer van nucleaire stoffen, is vastgesteld op 15.000.000 rekeneenheden van de Europese Monetaire Overeenkomst. Een Verdragsluitende Partij kan echter, rekening houdende met de mogelijkheden voor de exploitant om de ingevolge artikel 10 vereiste verzekering af te sluiten of andere financiële zekerheid te verkrijgen, bij de wet een hoger of lager bedrag dan 15.000.000 rekeneenheden vaststellen; dit bedrag mag echter in geen geval lager zijn dan 5.000.000 rekeneenheden. Aangezien de rekeneenheid van de Europese Monetaire Overeenkomst van 5 augustus 1955 door de Partijen bij die Overeenkomst gewijzigd kan worden, bepaalt het Verdrag dat bedoeld is de rekeneenheid zoals die is vastgesteld op de datum van ondertekening (artikel 7 (a) en (b)).

44. Bij gebreke van een speciale regeling over het maximumbedrag van aansprakelijkheid voor kernongevallen tijdens vervoer zou de exploitant aansprakelijk kunnen zijn voor verschillende bedragen afhankelijk van de landen waardoor het vervoer plaats heeft. Teneinde dit te vermijden is bepaald dat het maximumbedrag van de aansprakelijkheid gelijk zal zijn aan dat hetwelk door de nationale wet van de aansprakelijke exploitant voor kerninstallaties is vastgesteld (artikel 7 (b)).

45. De mogelijkheid om de beperking van aansprakelijkheid op te heffen in geval van schuld van de exploitant of zijn werknemers is overwogen, doch gevreesd moet worden dat, gezien het gebrek aan ervaring bij de exploitatie van kerninstallaties, het begrip nalatigheid of grove schuld zeer moeilijk te omschrijven zou zijn en dat men geneigd zou zijn er een te ruime betekenis aan te geven. Bovendien zou onbeperkte aansprakelijkheid gemakkelijk tot ruïnering van de exploitant kunnen leiden zonder dat zij wezenlijk tot vergoeding van de veroorzaakte schade zou bijdragen.

46. Onder het krachtens artikel 7 voor aansprakelijkheid vastgestelde maximumbedrag zijn niet begrepen de interesten noch de kosten welke door de rechter die de rechtsovergang tot schadevergoeding heeft behandeld, worden toegewezen. Deze interesten en kosten dienen door de exploitant te worden betaald boven het bedrag van de schadevergoeding dat hij krachtens artikel 7 moet betalen (artikel 7 (g)).

Beperking van de aansprakelijkheid in tijd

47. Lichamelijk letsel veroorzaakt door radioactieve besmetting kan zich wellicht eerst openbaren enige tijd nadat men aan straling is

blootgesteld geweest. De termijn gedurende welke vorderingen tot schadevergoeding kunnen worden ingesteld, is dus van groot belang. Het zal ongetwijfeld moeilijk zijn voor de exploitanten en degenen die financiële zekerheid hebben gesteld gedurende lange tijd reserves in stand te houden, die noodzakelijk zijn om op grond van lopende of verlopen polissen te kunnen voldoen aan een aansprakelijkheid voor mogelijke hoge, doch niet met zekerheid te bepalen bedragen. Aan de andere kant zou het onredelijk zijn niet te voorzien in een mogelijkheid van schadevergoeding voor slachtoffers bij wie de schade zich eerst later openbaart.

De toestand wordt nog ingewikkelder doordat het bewijs of een zich later openbarende schade wel of niet door het kernongeval is veroorzaakt, moeilijk te leveren is. Het was dus noodzakelijk een compromis te vinden tussen de belangen van de slachtoffers en die van de exploitanten.

Er is een termijn vastgesteld van tien jaar, te rekenen van het kernongeval, na verloop waarvan het recht op schadevergoeding is vervallen, tenzij een vordering bij de bevoegde rechter is ingesteld (artikel 8 (a)). De regeling betreffende de aanwijzing van de bevoegde rechter is vervat in artikel 13 (zie paragraaf 54—56). Wanneer meer dan een rechter bevoegd zou zijn, wordt de bevoegde rechter aangewezen door het Tribunaal van het Europese Agentschap voor Kernenergie (artikel 13(c) (ii)). In deze gevallen kan een slachtoffer geen vordering instellen, voordat het Tribunaal de aanwijzing heeft gedaan. Ten einde in deze situatie te voorzien is bepaald dat het recht op schadevergoeding niet vervalt, indien binnen de daarvoor vastgestelde tijd, voordat het Tribunaal een beslissing heeft genomen, een rechtsvordering is ingesteld bij een van de rechters waaruit het Tribunaal kan kiezen, of indien tot een Verdrag-sluitende Partij het verzoek is gericht overeenkomstig artikel 13(c) (ii) een beslissing van het Tribunaal tot aanwijzing van de bevoegde rechter uit te lokken op voorwaarde dat na zulk een aanwijzing een rechtsvordering wordt ingesteld binnen de in een voorkomend geval door het Tribunaal vastgestelde termijn (artikel 8(d)). Voor gevallen waarin splijtstoffen of nucleaire stoffen gestolen, verloren, geworpen of verlaten zijn, is bepaald, dat, hoewel de termijn van tien jaar moet worden gerekend in te gaan op het tijdstip van het kernongeval, deze in geen geval langer mag zijn dan twintig jaar te rekenen van de datum van de diefstal, het verlies, de werping of de verlating (artikel 8(b)). Het schijnt dat de verzekeraars voorlopig niet in staat zullen zijn dekking te verschaffen voor een termijn die langer is dan tien jaar te rekenen van de datum van de diefstal, het verlies, de werping of de verlating van nucleaire stoffen.

De Staten kunnen echter een kortere termijn vaststellen van tenminste twee jaar, te rekenen van het tijdstip waarop het slachtoffer kennis draagt of redelijkerwijs geacht kan worden kennis te dragen van de schade en van de aansprakelijke exploitant, met dien ver-

stande dat de termijn van tien jaar niet mag worden overschreden (artikel 8(c)).

Deze kortere termijn kan een gebruikelijke verjaringstermijn zijn, welke kan worden geschorst of gestuit, zelfs, wanneer de wet zulks toelaat, door een eenvoudig buitenrechtelijk verzoek. Zodanige schorsing of stuiting kan echter niet tot gevolg hebben dat de termijn langer wordt dan een periode van tien, onderscheidenlijk twintig jaar. Daarentegen kan de kortere termijn ook een vervaltermijn zijn na verloop waarvan geen recht op schadevergoeding meer bestaat.

In twee gevallen kunnen ook na het verstrijken van de termijn van tien jaar rechtsvorderingen worden ingesteld. Ten eerste kan, indien krachtens de nationale wetgeving van de aansprakelijke exploitant diens aansprakelijkheid voor een langere termijn is gedekt, de wet van de bevoegde rechter bepalen dat gedurende deze langere termijn rechtsvorderingen kunnen worden ingesteld. Zulk een verlenging van de termijn mag echter niet de rechten op schadevergoeding krachtens het Verdrag aantasten van een persoon die binnen de termijn van tien jaar een rechtsvordering tegen de exploitant heeft ingesteld ter zake van schade aan personen (artikel 8(a)). Ten tweede kan, indien de schade een grotere omvang heeft aangenomen dan die waarvoor binnen de vastgestelde termijn een rechtsvordering tot schadevergoeding is ingesteld, een aanvullende eis worden ingediend na het verstrijken van de termijn, mits de bevoegde rechter nog geen eindvonnis heeft uitgesproken (artikel 8(e)).

Uitsluitingsgronden

48. Voor de absolute aansprakelijkheid van de exploitant gelden niet de van ouds bestaande uitsluitingsgronden, zoals overmacht, onvermijdelijke natuurlijke toevallen of schuld van derden, ongeacht of zodanige gebeurtenissen al dan niet redelijkerwijze voorzienbaar en vermijdbaar waren. Indien voorzorgsmaatregelen kunnen worden genomen, is het de exploitant die deze kan treffen, terwijl de eventuele slachtoffers geen mogelijkheid hebben zich te beschermen. De enige uitsluitingsgronden welke zijn opgenomen betreffen het geval van schade veroorzaakt door een kernongeval dat te wijten is aan zekere onlusten van internationale aard, zoals een gewapend conflict of vijandelijkheden, of van politieke aard, zoals burgeroorlog of opstand, dan wel aan ernstige natuurrampen van uitzonderlijke aard, d.w.z. natuurrampen, die catastrofaal zijn en volstrekt niet te voorzien. Bij al deze gebeurtenissen komt de verantwoordelijkheid van het gehele volk aan de orde. Andere uitsluitingsgronden zijn niet opgenomen. De nationale wetgeving van de aansprakelijke exploitant kan evenwel bepalen dat deze aansprakelijk is zelfs in het geval van een ernstige natuurramp van uitzonderlijke aard (artikel 9).

Wanneer het ongeval of de schade geheel of gedeeltelijk wordt veroorzaakt door het slachtoffer, dient de bevoegde rechter, overeenkomstig het nationale recht, te beslissen in hoeverre met deze schuld

rekening zal worden gehouden bij de vaststelling van de schadevergoeding.

Zoals boven werd opgemerkt (zie paragraaf 16) kan, in geval voor de exploitant een uitsluitingsgrond bestaat en het van toepassing zijnde recht hierin voorziet een natuurlijke persoon aansprakelijk zijn voor schade veroorzaakt door een kernongeval dat het gevolg is van een handelen of nalaten van die natuurlijke persoon met het opzet schade te veroorzaken.

Dekking van de aansprakelijkheid

49. Om zijn aansprakelijkheid jegens de slachtoffers te kunnen nakomen is de exploitant gehouden te beschikken over financiële zekerheid ter grootte van het overeenkomstig artikel 7 van het Verdrag vastgestelde maximumbedrag (artikel 10(a)). Deze financiële zekerheid kan uit een borgtocht of liquide middelen bestaan, doch zonder twijfel veeleer uit een verzekering. Een combinatie van verzekering, andere financiële zekerheid en staatsgarantie is eveneens aanvaardbaar. Een exploitant kan de verzekering of andere financiële zekerheid wijzigen, mits het maximumbedrag gehandhaafd blijft.

Hoewel van de exploitant wordt geëist dat hij financiële zekerheid beschikbaar heeft voor elk kernongeval zal, naar het zich laat aanzien, een verzekering veeleer slechts kunnen worden afgesloten per installatie of voor een bepaalde termijn, dan per ongeval. Geen enkele bepaling van het Verdrag verhindert dit, mits maatregelen worden genomen opdat de exploitant, als het maximumbedrag van de verzekering is verminderd of uitgeput ten gevolge van een eerste kernongeval, beschikt over financiële zekerheid gelijk aan het maximumbedrag voor latere ongevallen.

Op het bevoegde gezag rust de taak om aard en voorwaarden vast te stellen van de verzekering of andere financiële zekerheid welke de exploitant moet hebben. Dit houdt niet de verplichting in tot het instellen van een controle-orgaan voor het verzekeringswezen in die landen waar een zodanig orgaan op het ogenblik niet bestaat, maar alleen tot de controle noodzakelijk om de uitvoering van dit Verdrag te waarborgen. Het bevoegde gezag moet er met name op toezien dat de verzekeringspolissen aan de eis voldoen dat zij geen bepalingen bevatten welke hen buiten werking kunnen stellen, b.v. dat de verzekeraar of garant tegenover personen die schadevergoeding eisen geen verweermiddelen kan aanvoeren, zoals niet-betaling der premies.

Welke voorwaarden het bevoegde gezag ook stelt, er kunnen zich altijd ongunstige omstandigheden voordoen, b.v. indien degene die zekerheid heeft gesteld faillieert, of indien het bij een per installatie voor een bepaalde termijn gesloten verzekering na een eerste ongeval onmogelijk is gebleken de financiële zekerheid weer op het totale bedrag van de aansprakelijkheid te brengen. Erkend werd dat deze omstandigheden de verplichting van de exploitant krachtens artikel 10

niet terzijde stellen, evenmin als die van de Staat die gehouden is ervoor te zorgen dat de exploitant steeds beschikt over financiële zekerheid tot het maximum bedrag van zijn aansprakelijkheid. Derhalve zouden de Verdragsluitende Partijen aanleiding kunnen vinden om in deze gevallen tussenbeide te komen, teneinde te vermijden dat hun internationale verantwoordelijkheid in het geding komt.

Het bevoegde gezag moet evenzo beslissen of een exploitant die meer dan één reactor of andere kerninstallatie als bedoeld in dit Verdrag op dezelfde vestigingsplaats exploiteert, dient te beschikken over een verzekering of andere financiële zekerheid voor elk van deze kerninstallaties of voor alle installaties tezamen.

Het voornaamste beginsel is dat er financiële zekerheid moet bestaan tot het bedrag bedoeld in artikel 7 voor elk kernongeval, ongeacht het systeem dat door het bevoegde gezag wordt voorzien ten aanzien van het verstrekken van vergunningen of het verzekeren van kerninstallaties.

De exploitanten van alle kerninstallaties welke onder dit Verdrag vallen moeten over deze financiële dekking beschikken, ongeacht of het kleine onderzoekreactoren, dan wel kernenergiecentrales op industriële schaal betreft. Ogenscheinlijk brengt dit een zware last mee b.v. voor een universiteit of een instituut voor wetenschappelijk onderzoek. Maar de premies die voor de verschillende kerninstallaties zullen worden vastgesteld, met name aan de hand van het vermogen, de aanwending en de ligging, zullen voor de exploitant een kostenfactor vormen die, naar gelang het soort installatie, zeer verschillend kan zijn. Onder deze omstandigheden zal het vaststellen van een uniform bedrag voor de aansprakelijkheid van de exploitant geen merkbaar zwaardere last voor onderwijs- of onderzoekinstellingen meebrengen dan wanneer de vereiste dekking voor hen zou worden verminderd.

De regeling van de onderlinge betrekkingen tussen de exploitant en de verzekeraar of andere persoon die zekerheid heeft gesteld, b.v. ten aanzien van het recht van verhaal dat deze laatsten kunnen hebben op de exploitant, is overgelaten aan de wetgeving van elke Staat.

50. Teneinde zoveel mogelijk te voorkomen dat de dekking op enig tijdstip minder is dan het vastgestelde maximumbedrag, is bepaald dat de financiële zekerheid gedurende de termijn waarvoor de polis is afgesloten, niet kan worden geschorst of beëindigd, tenzij het bevoegde gezag daarvan tenminste twee maanden tevoren in kennis is gesteld. Het bevoegde gezag kan uiteraard een langere opzeggings-termijn eisen. Wanneer de financiële zekerheid is gegeven met betrekking tot de aansprakelijkheid van de exploitant voor kernongevallen welke zich voordoen tijdens vervoer, moet het bevoegde gezag zich ervan verzekeren dat deze financiële zekerheid gegeven is voor de gehele periode gedurende welke de aansprakelijkheid van de exploitant in verband met dit vervoer aan de orde kan komen en in

het bijzonder dat zij niet kan worden geschorst of beëindigd vóórdát het vervoer is beëindigd (artikel 10 (b)).

51. Bedragen welke uit hoofde van de financiële zekerheid ter beschikking komen, kunnen slechts gebruikt worden om vergoedingen te betalen voor schade veroorzaakt door een kernongeval; zij behoeven niet te worden afgezonderd, doch kunnen niet worden aangewend ter voldoening van andere schuldvorderingen (artikel 10(c)).

Aard, vorm en omvang van de schadevergoeding

52. De vorderingen tot schadevergoeding ingesteld terzake van een kernongeval, kunnen naar aard, omvang en tijdstip van indiening aanzienlijk uiteenlopen; het kan noodzakelijk zijn te zorgen voor een billijke verdeling van het voor de schadevergoeding beschikbare bedrag, als dit bedrag is of vermoedelijk zal worden overschreden. De bevoegde rechter heeft tot taak overeenkomstig het nationale recht te beslissen over de aard, vorm en omvang van de schadevergoeding binnen de grenzen, vastgesteld bij dit Verdrag, alsmede te zorgen voor een billijke verdeling van de schadevergoeding (artikel 11). Zo zullen o.a. het verlenen van lijfrenten en het vaststellen van de grootte daarvan en de invloed van schuld van het slachtoffer op het bedrag van de schadevergoeding, waarop hierboven reeds is gezinspeeld, bij nationaal recht worden geregeld.

Iedere Staat is vrij te beslissen of maatregelen noodzakelijk om een billijke verdeling te verzekeren, van te voren zullen worden getroffen, of eerst dan wanneer rechtsvorderingen worden ingesteld. Deze maatregelen kunnen een beperking per slachtoffer dan wel afzonderlijke maxima voor schade aan personen en voor schade aan goederen of vermogen inhouden.

Overmaking van schadevergoeding

53. Om de bepalingen van dit Verdrag — met name voor wat betreft de eenheid van rechtspraak voor alle rechtsvorderingen welke voortvloeien uit hetzelfde kernongeval en de tenuitvoerlegging van de gewezen vonnissen op het grondgebied van alle Verdragsluitende Partijen — te doen werken is het noodzakelijk alle belemmeringen b.v. tengevolge van deviezencontrole of andere op het gebied van het geldwezen bestaande voorschriften, op te heffen. Krachtens de O.E.E.S. Liberalisatie-Code kunnen verzekeringspremies voor kernrisico's alleen worden overgemaakt, indien deze risico's niet kunnen worden gedekt in het land waar zij optreden. Herverzekeringspremies, alsmede schadevergoedingen, kosten en interesten kunnen vrij worden overgemaakt. Aangaande andere financiële zekerheid dan verzekeringen, die gesteld kan worden ter naleving van de bepalingen van artikel 10 van het Verdrag, is niets geregeld.

Teneinde een volledige liberalisatie te verzekeren en ook om de toetreding tot dit Verdrag van landen die geen partij zijn bij de

O.E.E.S. Liberalisatie-Code te vergemakkelijken, is derhalve bepaald dat verzekerings- en herverzekeringspremies, en bedragen die uit hoofde van de verzekering of van een andere financiële zekerheid moeten worden betaald, alsmede bedragen verschuldigd voor schadevergoedingen, interesten en kosten, vrij kunnen worden overgemaakt tussen de monetaire gebieden van de Verdragsluitende Partijen (artikel 12). Het is echter niet de bedoeling dat deze vrijheid van overmaking op het gebied van de verzekering inbreuk maakt op nationale voorschriften betreffende verzekeringen, zoals die inzake het aanhouden van technische reserves.

Rechterlijke bevoegdheid en tenuitvoerlegging van vonnissen

54. Er zijn vele redenen om één bevoegde rechter te aanvaarden, die kennis kan nemen van alle rechtsoverdrachten tegen een exploitant, voortvloeiend uit een en hetzelfde kernongeval, daaronder begrepen rechtstreekse vorderingen tegen verzekeraars of andere personen die zekerheid hebben gesteld en de vorderingen ter vaststelling van een recht op schadevergoeding. Het is van overwegend belang dat er een enkel rechtsapparaat is ten einde te waarborgen dat het maximumbedrag der aansprakelijkheid niet wordt overschreden. De billijke verdeling van het voor schadevergoeding beschikbare bedrag zou eerst recht onoplosbare problemen kunnen opleveren indien geschillen terzake van een zelfde ongeval voor behandeling en beslissing zouden worden voorgelegd aan rechters van verschillende landen.

De algemene regel is dat een rechter van de Verdragsluitende Partij op wier grondgebied het kernongeval plaatsvindt rechtsbevoegdheid bezit (artikel 13 (a)).

55. Bijzondere voorschriften zijn vereist voor een kernongeval dat zich buiten het grondgebied van een Verdragsluitende Partij voordoet of voor gevallen waarin het niet mogelijk is de plaats van het kernongeval met zekerheid vast te stellen. Een kernongeval kan zich bij voorbeeld voordoen in volle zee; in gevallen waarin een kernongeval te wijten is aan voortdurende radioactieve besmetting tijdens het vervoer zal het niet altijd mogelijk zijn de plaats van zulk een kernongeval vast te stellen. Er is dienovereenkomstig bepaald dat de bevoegde rechter bij zulke kernongevallen de rechter is van de plaats waar de kerninstallatie van de aansprakelijke exploitant is gelegen (artikel 13 (b)). Weliswaar kan het beroep op de rechter, onder wiens rechtsbevoegdheid de exploitant valt als gevolg van de grote afstand praktische bezwaren voor de slachtoffers meebrengen; het is evenwel onmogelijk gebleken een andere oplossing te vinden, die hen in staat zou stellen te procederen voor hun nationale rechter en die tegelijkertijd de eenheid van rechtspraak zou verzekeren.

56. Voor het geval de bepalingen betreffende rechtsbevoegdheid tot gevolg zouden hebben dat de rechters van meer dan een Verdrag-

sluitende Partij bevoegd zouden zijn, zijn bijzondere regelen opgenomen teneinde de eenheid van rechtspraak te handhaven.

In gevallen waarin een kernongeval deels buiten het grondgebied van de Verdragsluitende Partijen en deels binnen het grondgebied van een van deze plaatsvindt, bezit de rechter van die ene Verdragsluitende Partij rechtsbevoegdheid (artikel 13 (c) (i)).

In elk ander geval bezit een van de rechters die bevoegd zouden zijn geweest rechtsbevoegdheid, en wel de rechter ten aanzien van wie het Tribunaal van het Europese Agentschap voor Kernenergie op verzoek van een Verdragsluitende Partij heeft bepaald, dat hij het nauwst bij het geval is betrokken (artikel 13 (c) (ii)).

57. De rechter die ingevolge het Verdrag bevoegd is neemt kennis van alle rechtsvorderingen welke kunnen worden ingesteld tegen de exploitant, hetzij rechtstreeks door een slachtoffer (artikel 3), hetzij door een persoon aansprakelijk krachtens internationale bepalingen op het gebied van het vervoer of krachtens de wetgeving van een niet-Verdragsluitende Staat (artikel 6 (d) en (e)). De rechter bevoegd kennis te nemen van regresacties van een exploitant krachtens artikel 6 (f) of van een rechtsvordering tot verrekening ingesteld door de exploitant tegen andere exploitanten in geval van hoofdelijke aansprakelijkheid, is niet in dit Verdrag aangewezen; terzake wordt door het nationale recht beslist.

58. Het beginsel dat een enkele rechter bevoegd is, brengt mede, dat de door die rechter gewezen eindvonnissen in de andere landen moeten worden erkend en uitvoerbaar moeten zijn zonder hernieuwd onderzoek van de zaak zelf. Derhalve moet elke andere Verdragsluitende Partij aanvaarden dat eindvonnissen op haar gebied uitvoerbaar worden, zodra de vereiste formaliteiten zijn vervuld (artikel 13 (d)).

Onder eindvonnissen welke voor tenuitvoerlegging vatbaar zijn op grond van artikel 13 (d) worden niet begrepen vonnissen gewezen tegen andere personen dan de exploitant die krachtens artikel 6 (b) aansprakelijk zijn, noch de vonnissen gewezen in regresacties van de exploitant krachtens artikel 6 (f), of in acties tegen de exploitant krachtens artikel 6 (h), of in acties tot verrekening tussen hoofdelijk aansprakelijke personen.

59. In gevallen waarin een Verdragsluitende Partij voor schadevergoeding krachtens dit Verdrag wordt aangesproken, is bepaald dat zij de onschendbaarheid ten aanzien van rechtsvervolging welke zij anders zou kunnen genieten, niet zal kunnen inroepen, behalve met betrekking tot maatregelen betreffende de tenuitvoerlegging (artikel 13 (e)).

Toepasselijk recht

60. De bevoegde rechter moet de bepalingen van dit Verdrag toepassen zonder enig onderscheid naar nationaliteit, woon- of verblijf-

plaats (artikel 14 (a)); ten aanzien van elk punt van materieel-rechtelijke of van procesrechtelijke aard waarin dit Verdrag niet voorziet, moet hij zijn nationale recht en nationale wetgeving toepassen, met inbegrip van de regels van internationaal privaatrecht die door het Verdrag onverlet zijn gelaten. Het nationale recht en de nationale wetgeving moeten eveneens zonder onderscheid naar nationaliteit, woon- of verblijfplaats worden toegepast (artikel 14 (c)).

Tussenkomst van de Staat

61. De beperking van de aansprakelijkheid brengt noodzakelijkerwijze mee de mogelijkheid van een vermindering van de vergoeding voor geleden schade; bij een catastrofaal ongeval zou het kunnen gebeuren dat het voor schadevergoeding beschikbare bedrag niet toereikend is om aan alle vorderingen te voldoen. Het lijkt uit sociale en psychologische overwegingen moeilijk dit gevolg te aanvaarden zonder te erkennen dat tussenkomst van de Staat noodzakelijk kan zijn.

62. Voorts wordt aanvaard dat behalve de maatregelen welke noodzakelijk kunnen zijn teneinde te garanderen dat aan de vereisten vervat in artikel 10 met betrekking tot financiële zekerheid wordt voldaan (zie paragraaf 49) een Verdragsluitende Partij ook de maatregelen kan treffen, welke zij nodig acht voor een verhoging van de in dit Verdrag voorziene schadevergoeding (artikel 15 (a)), hetzij binnen het raam van de aansprakelijkheid van de exploitant dan wel daar buiten. Wanneer een Verdragsluitende Partij maatregelen treft voor vergoeding boven 5.000.000 rekeneenheden kunnen, voor zover deze vergoeding afkomstig is uit openbare middelen, zulke maatregelen, hetzij genomen binnen dan wel buiten het raam der wettelijke aansprakelijkheid van de exploitant, bijzondere voorwaarden inhouden, welke kunnen afwijken van de bepalingen van dit Verdrag; o.a. behoeven zij niet noodzakelijkerwijze zonder discriminatie op alle slachtoffers van toepassing te zijn (artikel 15 (b)). Zo regelt dit Verdrag niet de middelen waarmee en de wijze waarop tussenkomst van de Staat kan plaats hebben; het toekennen aan buitenlandse slachtoffers van het voordeel van een aanvullende vergoeding uit openbare middelen bij schade boven 5.000.000 rekeneenheden dient buiten het Verdrag om te worden geregeld.

De betrekkingen tussen de Staat en de exploitanten worden voor wat betreft verhaalsrechten van de Staat op de exploitanten door elke Staat geregeld.

Slotbepalingen

63. De slotbepalingen van dit Verdrag houden bepalingen in betreffende geschillen (artikel 17), voorbehouden (artikel 18), bekrachtiging (artikel 19), wijzigingen (artikel 20), toetreding (arti-

kel 21), duur, herziening en opzegging (artikel 22), mededeling dat dit Verdrag van toepassing is op gebieden voor wier buitenlandse betrekkingen de betrokken Verdragsluitende Partij verantwoordelijk is (artikel 23), en mededeling aan de ondertekenende Regeringen van de ontvangst van de verschillende akten die nedergelegd worden ingevolge de slotartikelen (artikel 24).

Ingeval van geschillen betreffende de uitlegging van het Verdrag is bepaald dat deze zullen worden onderzocht door de Bestuurscommissie van het Europese Agentschap voor Kernenergie en bij gebrek aan een minnelijke schikking, op verzoek van een belanghebbende Verdragsluitende Partij zullen worden voorgelegd aan het Internationale Tribunaal van het Europese Agentschap voor Kernenergie in het leven geroepen door het Verdrag van 20 december 1957 inzake de veiligheidscontrole van de O.E.E.S. Het Tribunaal zal handelen in overeenstemming met de regelingen betreffende zijn organisatie en werkwijze neergelegd in het Protocol bij het Verdrag inzake de veiligheidscontrole, alsmede in zijn huishoudelijk reglement.

Op 26 november 1964 heeft de Bestuurscommissie van het Europese Agentschap voor Kernenergie een besluit genomen tot uitsluiting van kleine hoeveelheden nucleaire stoffen van de toepassing van het onderhavige Verdrag. De Engelse tekst van dat besluit, alsmede van de daarbij behorende bijlage, luidt als volgt:

„The Steering Committee

Having regard to the Convention on Third Party Liability in the Field of Nuclear Energy of 29th July 1960, and, in particular, Article 1 (b) thereof;

Considering that, by virtue of that Article the Steering Committee may, if in its view the small extent of the risks involved so warrants, exclude any nuclear installation, nuclear fuel, or nuclear substances from the application of that Convention;

Considering that nuclear substances in transport or use outside a nuclear installation, within defined limits and under specifically prescribed conditions during transport, should, in view of the small extent of the risks involved, be excluded from the application of that Convention;

Decides:

1. Nuclear substances which are consigned by an operator to a recipient for use shall be excluded from the application of the Convention on Third Party Liability in the Field of Nuclear Energy of 29th July 1960 for the period during which they are outside a nuclear installation provided that the consignment, when leaving a

nuclear installation, complies with the provisions set forth in the Annex to this Decision and with other relevant requirements in the then applicable edition of the Regulations for the Safe Transport of Radioactive Materials of the International Atomic Energy Agency; and

2. The provisions of the Annex to this Decision may be modified subsequently to take account of experience of their application or any relevant changes which may be made in the Regulations referred to above.

Annex

General

1. In these provisions the terms 'Group', 'Fissile Materials', 'Packages' and 'Special Form Radioactive Material' have the meanings given to them by Section A-2 of the 1964 edition of the Regulations for the Safe Transport of Radioactive Materials of the International Atomic Energy Agency (hereinafter referred to as 'the Transport Regulations').

Provisions for all radionuclides

2. The total activity of any one consignment containing a single radionuclide or several radionuclides in the same Group shall not exceed the following:

For radionuclides in Group <i>a</i>)	Limit in curies
I	2
II	20
III—IV	200
V	5 000
VI—VIII	50 000

a) For the composition of Groups, see table 2 in Annex I to the Transport Regulations.

A radionuclide whose identity is not known shall be considered as being in Group I.

3. The total activity of any one consignment of radionuclides in the form of Special Form Radioactive Material shall be limited to 500 curies. Moreover, if the radionuclides are Special Form Radioactive Material by virtue of encapsulation in accordance with Section A-2.12 (b) of the Transport Regulations, the encapsulation shall be designed and intended to remain intact during use.

4. If a consignment contains Special Form Radioactive Material and radionuclides not in the form of Special Form Radioactive Material, of such radionuclides in different Groups, whether the contents are packaged separately or together, the sum of the fractions obtained by dividing the activities of each of the radionuclides present by the relevant limit prescribed in paragraph 2 or 3 above, shall not exceed 1. If the individual activities of some of the radionuclides in such a mixed consignment are not known, the lowest limit prescribed for any of these radionuclides shall be used as the divisor of their total activity. If none of the individual activities are known, the total activity of the consignment shall not exceed the lowest limit prescribed for any radionuclide present.

Additional provisions for Fissile Materials

5. Consignments of Fissile Materials shall comply with such of the foregoing provisions as are relevant, and in addition shall:

- (a) Be in packages that conform with Section C-1.6 of the Transport Regulations, except that the packages shall not be Fissile Class III packages as prescribed in Annex III thereto; and
- (b) Be subject to the following mass limits:
  - (i) For a consignment containing a single material:

Material	Limit in grams
Plutonium-239	375
Plutonium-241	375
Uranium-233	375
Uranium-235	600

- (ii) For a consignment containing more than one material, the sum of the fractions obtained by dividing the masses of each of the materials present by the relevant limit prescribed in the foregoing table shall not exceed 1."

Uitgegeven de *dertigste* december 1964.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. LUNS.